

Koondumisele nr 53/2021 RAGN-SELLS AS ja Aktsiaselts Väätsa Prügila loa andmine koos kohustustega

1. Koondumine

22.12.2021 esitasid RAGN-SELLS AS-i (registrikood 10306958) volitatud esindajad Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt avaliku enampakkumise tulemusena 26.10.2021 sõlmisid RAGN-SELLS AS ja Paide linn Paide Linnavalitsuse (registrikood 77000246) kaudu ning Türi vald Türi Vallavalitsuse (registrikood 75033460) kaudu Aktsiaselts Väätsa Prügila (registrikood 10672746) aktsiate müügilepingu. Lepingust tulenevalt kavatakse RAGN-SELLS AS omandada 3177 aktsiat, mis moodustab 79,43% Aktsiaselts Väätsa Prügila aktsiatest.

Tehingu tulemusena kuuluks Aktsiaselts Väätsa Prügila koondumise teate esitanud äriühingu RAGN-SELLS AS valitseva mõju alla konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

2. Menetluse käik

Konkurentsiamet avaldas 23.12.2021 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Koondumise kohta esitasid vastuväited 30.12.2021 AS Eesti Keskkonnateenused ja 30.12.2021 Osäühing PAIKRE.

13.01.2022 toimus Konkurentsiametis AS Eesti Keskkonnateenused esindajate suuline ärakuulamine, kus AS Eesti Keskkonnateenused esindajad selgitasid enda seisukohti.

Konkurentsiamet edastas 17.01.2022 Osäühing PAIKRE ja Eesti Keskkonnateenused AS vastuväited arvamuse andmiseks RAGN-SELLS AS-le. RAGN-SELLS AS esitas 28.01.2022 oma seisukohad Eesti Keskkonnateenused AS-i ja Osäühingu PAIKRE vastuväidetele.

Tuvastamaks koondumise osaliste positsiooni ning konkurentsiolukorda erinevatel jäätmekäitlusturgudel, pidas Konkurentsiamet vajalikuks koondumisega seotud valdkonna täiendavat analüüsimist ja alustas 21.01.2022 otsusega nr 5-5/2022-003 täiendavat menetlust.

Konkurentsiolukorra ning koondumisest tulenevate mõjude analüüsimiseks saatis Konkurentsiamet taotlused teabe saamiseks viiele prügilaid haldavale ettevõtjale ja Enefit Green AS-ile (Iru Elektrijaam). Lisaks Torma, Väätsa, Paikre, Uikala ja Tallinna prügilate

lähiümbruses olevatele 29-le kohalikule omavalitsusele, neljale Lääne-Virumaal asuvale kohalikule omavalitsusele ning MTÜ-le Eesti Jäätmehoolduskeskus. Samuti küsis Konkurentsiamet teavet ja arvamust Keskkonnaametilt ja Keskkonnaagentuurilt ning Keskkonnaministeeriumilt.

31.03.2022 toimus Osäühing PAIKRE esindajate suuline ärakuulamine, kus Osäühingu PAIKRE esindajad selgitasid enda seisukohti.

Konkurentsiamet saatis 20.04.2022 RAGN-SELLS AS-ile hinnangu koondumisele, milles leidis, et RAGN-SELLS AS-i ja Aktsiaselts Väätsa Prügila vaheline koondumine kahjustaks konkurentsi nii olmejäätmete kogumisel ja vedamisel kui ka segaolmejäätmete vastuvõtmisel ja kõrvaldamisel prügilates eelkõige Kesk- ja Lõuna-Eesti piirkonnas. Ühtlasi palus Konkurentsiamet esitada oma võimalikud vastuväited ülal Konkurentsiameti seisukohtadele või ettepanek kohustuste võtmiseks.

29.04.2022 toimus Konkurentsiametis RAGN-SELLS AS-i esindajate suuline ärakuulamine, kus RAGN-SELLS AS-i esindajad selgitasid enda seisukohti.

RAGN-SELLS AS esitas 04.05.2022 vastuväited Konkurentsiameti 20.04.2022 hinnangule ning ettepaneku kohustuste võtmiseks vastavalt KonkS § 28 lõigetele 1 ja 2.

Konkurentsiamet peatas 06.05.2022 kirjaga nr 5-6/21-0053-174-107 RAGN-SELLS AS-i ja Aktsiaselts Väätsa Prügila koondumise täiendava menetluse tähtaja kulgemise RAGN-SELLS AS-i esitatud kohustuste analüüsimiseks. Kohustuste sobivuse hindamiseks küsis Konkurentsiamet ka Keskkonnaameti seisukohta.

Konkurentsiamet esitas 03.06.2022 vastuskirja RAGN-SELLS AS-i kohustuste võtmise ettepanekutele. Konkurentsiamet leidis, et RAGN-SELLS AS-i võetud kohustused on ebapiisavad konkurentsi kahjustamise vältimiseks kaubaturul ja palus esitada muudetud ning täiendatud kohustused.

28.06.2022 toimus Konkurentsiametis RAGN-SELLS AS-i esindajate suuline ärakuulamine, kus RAGN-SELLS AS-i esindajad selgitasid täiendavalt oma seisukohti kohustuste võtmise osas.

06.07.2022 esitas RAGN-SELLS AS muudetud ja täiendatud kohustuste võtmise ettepaneku.

3. Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on koondumise osalisteks RAGN-SELLS AS ja Aktsiaselts Väätsa Prügila.

RAGN-SELLS AS on Eestis registreeritud äriühing, mis on spetsialiseerunud jäätmekäitlusalaste teenuste osutamisele. RAGN-SELLS AS-i üle omab valitsevat mõju Rootsisis registreeritud äriühing RAGN-SELLSFÖRETAGEN AB, mille kontserni ettevõtjad tegutsevad veel Rootsisis, Norras, Taanis ja Saksamaal jäätmekäitluse ja keskkonnateenuste valdkonnas. RAGN-SELLS AS-i põhitegevusteks on jäätmete kogumine ja vedu ning jäätmete töötlemine ja kõrvaldamine. RAGN-SELLS AS omab valitsevat mõju järgnevate Eestis tegutsevate ettevõtjate üle:

- 1) R-S Packing OÜ (registrikood 11532533), mis tegeleb mitmesuguste erinevate kaupade vahendamisega;
- 2) R-S Projektid OÜ (registrikood 12727380), mis tegeleb tavajäätmete kogumisega;
- 3) R-S Valdus OÜ (registrikood 14152883), mis on valdusettevõtja;
- 4) R-S OSA Service OÜ (registrikood 14715151), mis tegeleb ohtlike jäätmete töötlemise ja kõrvaldamisega;
- 5) R-S Terminal OÜ (registrikood 14114262), mis tegeleb ohtlike jäätmete töötlemise ja kõrvaldamisega;
- 6) osäühing Jäätmekeskus (registrikood 10086296), mis tegeleb ohtlike jäätmete töötlemise ja kõrvaldamisega;
- 7) OÜ Pandipakendi Automatiseeritud Käitlussüsteem (registrikood 11237975), mis tegeleb sorteeritud materjali taaskasutusele võtmisega.

Lisaks omavad RAGN-SELLS AS ja füüsiline isik Toomas Orumaa (isikukood 36608042762) ühiselt valitsevat mõju OÜ AMESTOP (registrikood 10697462) üle, mille põhitegevusalaks on tavajäätmete töötlus ja kõrvaldamine. OÜ AMESTOP opereerib Torma prügilat, mis asub Jõgeva maakonnas Mustvee vallas.

RAGN-SELLS AS osutab teenuseid kogu Eesti Vabariigi territooriumil. Seahulgas opereerib RAGN-SELLS AS sorteerimis- ja jäätmejaamu.

Aktsiaselts Väätsa Prügila on Eesti äriühing, mille aktsionärid on koondumise eelselt Järva vald (20,575%), Paide linn (38,55%) ning Türi vald (40,875%). Aktsiaselts Väätsa Prügila tegeleb jäätmekäitluskeskuse haldamise, jäätmete vastuvõtu, taaskasutuse, käitlemise, ladestamise ja transporditeenuste osutamiseega.

4. Õiguslik hinnang

4.1 Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste eelmise majandusaasta käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

4.2 Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määruse nr 69 Koondumise teate esitamise juhendi (edaspidi juhend) § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15% ühise turuosa. Sama paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25%, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Mõlemad koondumise osalised on jäätmekäitlusega tegelevad ettevõtjad, mis osutavad jäätmekäitlusteenuseid erinevate jäätmeliikide osas, kuid tegutsevad valdavalt teenuste vertikaalse ahela erinevatel tasanditel. RAGN-SELLS AS 2020. aasta majandusaasta aruande kohaselt on ettevõtja spetsialiseerunud kliendikesksete ja ringmajandust toetavate jäätmekäitlusala lahenduste pakkumisele Eestis. Peamised tegevused on jäätmete kogumine, töötlemine ja taaskasutusse suunamine. Kokku pakutakse klientidele üle 1580 erineva teenuseliigi. Jäätmeliikidest käideldakse ehitus-, majapidamis-, tava- ja ohtlike jäätmeid - kokku 187 erinevat jäätmeliiki. Ligikaudu 64% müügitulust moodustas tavajäätmete v.a ohtlikud jäätmed kogumine ja 2,5% müügitulust moodustas tavajäätmete töötlus ja kõrvaldus.

Aktsiaselts Väätza Prügila on üks viiest tavajäätmete prügilast Eestis. Aktsiaselts Väätza Prügila 2020. aasta majandusaasta aruande kohaselt on ettevõtja põhitegevuseks jäätmete kogumine, käitlemine ja taaskasutatavate jäätmete müük. Sellest tulenevalt tegeleb Aktsiaselts Väätza Prügila jäätmekäitluskeskuse haldamise, jäätmete vastuvõtu, taaskasutuse, käitlemise, ladestamise ja transporditeenuste osutamisega. Ligikaudu 23% müügitulust moodustas tavajäätmete, v.a ohtlikud jäätmed, kogumine ja 72% müügitulust moodustas tavajäätmete töötlemine ja kõrvaldus.

Konkurentsiamet analüüsib alljärgnevalt koondumise mõju konkurentsile vastavalt äritegevuste liigitusele, kus koondumise osaliste tegevused horisontaalselt kattuvad või on seotud vertikaalselt:

- olmejäätmete kogumine ja vedu;
- liigiti kogutud pakendijäätmete kogumine ja vedu;
- jäätmejaamade haldamine;
- jäätmete vastuvõtmine, taaskasutamine ja ladestamine prügilates

Koondumise hindamisel eristab Konkurentsiamet omakorda erinevaid teenuseid nende liigituste sees. Samuti hindab Konkurentsiamet koondumise osaliste poolt osutatavate teenuste vahelisi vertikaalseid seoseid.

Jäätmeseaduse (JäätS) § 13 kohaselt on jäätmekäitus jäätmete kogumine, vedamine, taaskasutamine, sealhulgas sortimine, ja kõrvaldamine, sealhulgas vahendamine või

edasimüümimine. Jäätmete kogumine on jäätmete kokku korjamine, sealhulgas jäätmete eelsortimine ja eelladustamine ning mehaaniline töötlemine ilma jäätmete koostist ja olemust muutmata, eesmärgiga vedada need edasiseks käitlemiseks jäätmekäitluskohta. Jäätmete liigiti kogumine on tegevus, mille käigus jäätmed eraldatakse liigi ja olemuse alusel nende edasise käitlemise lihtsustamiseks, sealhulgas taaskasutamise soodustamiseks. Jäätmeid kogutakse liigiti korduskasutuseks ettevalmistamise, ringlussevõtu ja muude taaskasutamistoimingute lihtsustamiseks või parandamiseks ning liigiti kogutud jäätmeid ei segata teiste jäätmete ega muude materjalidega, millel on erinevad omadused. Jäätmete vedamine on jäätmesaadetise toimetamine veovahendiga lähtekohast sihtpunkti (JäätS § 14).

Jäätmete töötlemine on taaskasutamise- või kõrvaldamistoiming, kaasa arvatud jäätmete ettevalmistamine taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks. Jäätmete ettevalmistamine taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks on jäätmete mehaaniline, termiline, keemiline või bioloogiline mõjutamine, kaasa arvatud sortimine, pakendamine ja jäätmetest ainete või esemete eraldamine, mis muudab jäätmete omadusi eesmärgiga vähendada jäätmete kogust või ohtlikkust, hõlbustada nende käitlemist või kõrvaldamist või tõhustada nende taaskasutamist, sealhulgas korduskasutuseks ettevalmistamist ja ringlussevõttu. (JäätS § 16 lg1 ja 2).

Jäätmete kõrvaldamine on nende ladestamine prügilasse, põletamine ilma energiakasutusega või muu samaväärne toiming, mis ei ole taaskasutamine, kaasa arvatud jäätmete ettevalmistamine kõrvaldamiseks, isegi kui toimingul on osaliselt teisene tagajärg ainete või energia taasväärtustamise näol. Üheks jäätmete kõrvaldamistoiminguks on maapealne või maa-alune ladestamine (näiteks prügilatesse)¹.

Jäätmete käitlust võib eristada ka jäätmete tekkepõhiselt, muuhulgas olmejäätmed (sealhulgas segaolmejäätmed ja liigiti kogutud jäätmed), ehitus- ja lammutusjäätmed ning ohtlikud jäätmed. Tavajäätmed on kõik jäätmed, mis ei kuulu ohtlike jäätmete hulka.²

Käesoleva koondumise mõju hindamise kontekstis on kõige olulisemaks jäätmeliigiks segaolmejäätmed, mille kogumine ja vedu on hõlmatud kohaliku omavalitsuse poolt korraldatud jäätmeveoga. Segaolmejäätmete puhul on kehtestatud ka rangemad keskkonnavalasid nõuded kui teiste jäätmeliikide puhul.

RAGN-SELLS AS tegeleb olmejäätmete, sh segaolmejäätmete kogumise ja vedamisega ning Aktsiaselts Väätsa Prügila on jäätmekäitluskoht JäätS § 19 lg 1 tähenduses, st tehniliselt varustatud ehitus jäätmete kogumiseks, taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks. Koondumise tulemusel omandaks RAGN-SELLS AS segaolmejäätmete osas kontrolli jäätmekäitlemise kogu vertikaalses ahelas alates kogumisest, vedamisest kuni taaskasutamise ja kõrvaldamiseni ehk ladestamiseni.

Segaolmejäätmete käitlemisel kogub jäätmevedaja jäätmetekitajatelt jäätmed kokku ning veab need edasi, kas otse või vahepeatusega ümberlaadimisjaama³, prügilatesse: Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskuse, Uikalasse, Väätsa, Paikresse, Tormasse või Enefit Green

¹JäätS § 17, Vabariigi Valitsuse 08.12.2011 määrus nr 148

² JäätS § 3

³ Keskkonnaregistri andmetel on Eestis 16 rajatist, kus osutatakse ümberlaadimisteenust

AS-i Iru Elektriijaama (edaspidi ka Iru Elektriijaama). Iru Elektriijaamas toodetakse segaolmejäätmetest elektri- ja soojusenergiat.

Kõikide muude jäätmete, v.a segaolmejäätmed, kogumiseks on üle Eesti rajatud jäätmejaamade võrgustik. Jäätmejaamade suurused ning nendes osutatavate teenuste valik ja maht on jäätmejaamade kaupa väga erinev ning sõltub sellest, millises piirkonnas jäätmejaam asub, kui suur on nõudlus, millised on kohaliku omavalitsuse poolt seatud kohustused ning milliseid lisateenuseid osutatakse.

4.2.1 Olmejäätmete kogumine ja vedu

Olmejäätmed on kodumajapidamistest kogutud segajäätmed ja liigiti kogutud jäätmed, sealhulgas paber ja kartong, klaas, metallid, plast, biojäätmed, puit, tekstiil, pakendid, elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmed, patareid ja akud ning suuremõõtmelised jäätmed, sealhulgas madratsid ja mööbel (JäätS § 7).

Jäätmehoolduse korraldamine on kohaliku omavalitsuse üksuse ülesanne, mis on kehtestatud JäätS-is ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses. Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse valitud ettevõtja poolt. Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumise ja veo. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid, kui see on vajalik jäätmeseaduse nõuete täitmiseks või seda tingib oluline avalik huvi. Kohaliku omavalitsuse üksus võib jätta jäätmeveo korraldamata haldusterritooriumi hajaasustusega osades, kus jäätmetekitajate vähesuse ja hajutatuse ning jäätmete väikese koguse tõttu oleks korraldatud jäätmevedu ülemäära kulukas ning korraldatud jäätmeveoks puudub tervise- ja keskkonnakaitsevajadus. (JäätS § 66 lg-d 1-3).

Korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks korraldab kohaliku omavalitsuse üksus iseseisvalt või koostöös teiste kohaliku omavalitsuse üksustega kontsessioonilepingu sõlmimise menetluse lähtuvalt riigihangete seaduses sätestatust (JäätS § 67 lg 1). Korraldatud jäätmeveo riigihanke tulemusel kohaliku omavalitsuse üksusega hankelepingu sõlminud isikul on õigus osutada korraldatud jäätmeveo teenust määratud jäätmeliikide osas ja veopiirkonnas. Korraldatud jäätmeveo teenuse osutajaga sõlmitava hankelepingu kestus on kuni viis aastat (JäätS § 68).

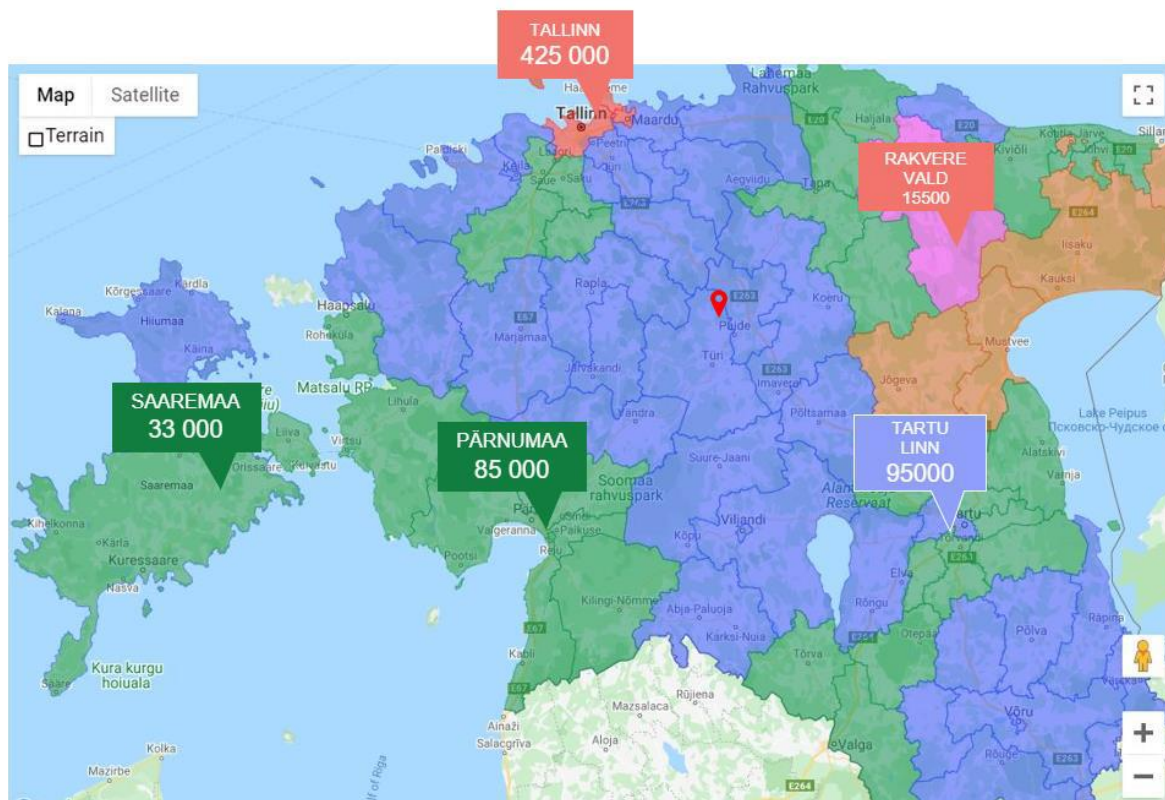
Enamikes kohalikes omavalitsustes on korraldatud jäätmeveoga hõlmatud segaolmejäätmed, paber ja papp (või kartong) ja suuremõõtmelised jäätmed ning biolagunevad jäätmed.

RAGN-SELLS AS tegeleb nii korraldatud kui korraldamata olmejäätmete kogumise ja veoga üle Eesti.

Olmejäätmete kogumine ja vedamine on vertikaalselt seotud nende vastuvõtmisega ja kõrvaldamisega ehk ladestamisega. RAGN-SELLS AS on üks neljast suuremast olmejäätmete kogumise ja vedamisega tegelevast ettevõtjast Eestis ning Aktsiaselts Väätsa Prügila üks viiest olmejäätmete vastuvõtmise ja ladestamisega tegelevast prügilast Eestis. Arvestades kummagi koondumise osalise olulist osatähtsust üksteisega vertikaalselt seotud

kaubaturgudel, analüüsib Konkurentsiamet RAGN-SELLS AS positsiooni olmejäätmete kogumise ja vedamise kaubaturul.

Eesti territooriumil olmejäätmete kogumise ja vedamisega tegelevate ettevõtjate tegutsemispiirkondade kohta on RAGN-SELLS AS esitanud kaardi, kus on erinevate värvidega⁴ eristatud olmejäätmeveo korraldajad vastavalt nende jäätmeveopiirkondadele (vt kaart).

Kaardilt nähtub, et korraldatud olmejäätmevedu on kogu Eesti territooriumil jagunenud nelja ettevõtja vahel. Samas nähtub kaardilt, et RAGN-SELLS AS ja Eesti Keskkonnateenused AS tegutsevad erinevates piirkondades üle-eestiliselt, kuid EKOVIROÜ peamiselt Põhja-Eestis ja Ida-Eestis ning Mittetulundusühing Lääne-Viru Jäätmekeskus Ida-Eestis. Ilmselgelt nähtub korraldatud jäätmeveo piirkondade jagunemisest, et kõigi turuosaliste tegevuspiirkonnad ei jagune Eestis ühtlaselt ning üle-eestiliselt konkureerivad omavahel peamiselt kaks suuremat turuosalist – Eesti Keskkonnateenused AS ja RAGN-SELLS AS.

Lisaks nähtub kaardilt, et RAGN-SELLS AS ühes suurimas kohaliku omavalitsuse piirkonnas ehk Tallinna piirkonnas ei tegele olmejäätmete kogumise ja veeteenusega. Tallinna linn on viie aastaseks perioodiks sõlminud 2018(20)-2023(25) kontsessioonilepingud olmejäätmete kogumiseks ja vedamiseks vedajatega, kes linnaosade jäätmeveopiirkondi teenindavad. Valdavalt on erinevates linnaosades vedajaks Eesti Keskkonnateenused AS, välja arvatud Nõmme ja Kesklinna linnaosa, kus Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS osutab veeteenust. Koondumise teate esitamise seisuga pakuvad

⁴ Roheline värv tähistab RAGN-SELLS AS-i, sinine värv Eesti Keskkonnateenused AS-i, punane värv Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS-i, roosa värv Mittetulundusühingut Lääne-Viru Jäätmekeskus ning pruun värv EKOVIROÜ-d.

Tallinnas olmejäätmete, s.h segaolmejäätmete kogumise ja veeteenust Eesti Keskkonnateenused AS ja Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskuse AS. Seega võrreldes varasema Konkurentsiameti 21.09.2018 otsuse nr 5-5/2018-058 ajaga, on konkurentsiolekord Tallinnas muutunud. Eelmisel perioodil tegelesid olmejäätmete kogumise ja veeteenusega Eesti Keskkonnateenused AS, RAGN-SELLS AS ja EKOVIIR OÜ.

Olmejäätmete ja sealhulgas segaolmejäätmete teke Eestis kokku oli Keskkonnaagentuuri andmetel (jäätmearuannete põhjal) aastatel 2018 - 2020 järgmine:

Tabel 1 Olmejäätmete ja sealhulgas segaolmejäätmete teke Eestis kokku (tonnides)

	2018	2019	2020
Olmejäätmed	341 821	330 558	351 012
Segaolmejäätmed	312 404	300 164	316 421

Keskkonnaagentuuri andmetel, st tuginedes samadele allikatele, millel põhinevad tabelis 1 toodud kogused, olid suuremate olmejäätmete kogujate ja vedajate olmejäätmete ja olmejäätmete kogused ning osatähtsused prügilatesse ja AS Enefit Green Iru Elektriijaama tabelis 1 toodud kogumahtudest aastatel 2018 – 2020 järgmised:

Tabel 2 Eestis veetud ja kogutud olmejäätmed (tonnides)

Vedaja	2018		2019		2020	
Eesti Keskkonnateenused AS	[...]	[30-40]%	[...]	[30-40]%	[...]	[40-50]%
RAGN-SELLS AS	[...]	[20-30]%	[...]	[20-30]%	[...]	[20-30]%
EKOVIIR OÜ	[...]	[20-30]%	[...]	[20-30]%	[...]	[10-20]%
TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS AS	[...]	[0-5]%	[...]	[5-10]%	[...]	[10-20]%
Aksiaselts Vätsa Prügila	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
GREEN MARINE AS	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
Mittetulundusühing Lääne-Viru Jäätmekeskus	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
OÜ AMESTOP	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
Muud	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%

Keskkonnaagentuuri andmetel, st tuginedes samadele allikatele, millel põhinevad tabelis 1 toodud kogused, olid suuremate olmejäätmete, sh segaolmejäätmete kogujate ja vedajate segaolmejäätmete ja segaolmejäätmete kogused ning osatähtsused prügilatesse ja AS Enefit Green Iru Elektriijaama tabelis 1 toodud kogumahtudest aastatel 2018 – 2020 järgmised:

Tabel 3 Eestis veetud ja kogutud segaolmejäätmed (tonnides)

Vedaja	2018	2019	2020

Eesti Keskkonnateenused AS	[...]	[30-40]%	[...]	[40-50]%	[...]	[40-50]%
RAGN-SELLS AS	[...]	[20-30]%	[...]	[20-30]%	[...]	[20-30]%
EKOVIIR OÜ	[...]	[20-30]%	[...]	[20-30]%	[...]	[10-20]%
TALLINNA JÄÄTMETE TAASKASUTUSKESKUS AS	[...]	[0-5]%	[...]	[5-10]%	[...]	[10-20]%
Aktsiaselts Väätša Prügila	[...]	[5-10]%	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
GREEN MARINE AS	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
Mittetulundusühing Lääne-Viru Jäätmekeskus	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
OÜ AMESTOP	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
Muud	[...]	[0-5]%	[...]	[5-10]%	[...]	[0-5]%

Võrreldes tabelites 2 ja 3 esitatud koguseid kokku tabelis 1 toodud kogustega, järeldub, et aastatel 2018– 2020 moodustasid nelja suurima turuosalise jäätmete kogused kogu Eesti vastavate jäätmete tekkest olmejäätmete ja segaolmejäätmete osas olenevalt aastast 87% - 92% ehk enamus kogu kaubaturust jagunebki nende ettevõtjate vahel. Seega on olmejäätmete kogumise ja veo kaubaturg Eestis väga kontsentreeritud turustruktuuriga.

RAGN-SELLS AS ja füüsiline isik Toomas Orumaa ühise valitseva mõju all olev OÜ AMESTOP opereerib käitist nimega Torma prügila, mis tegeleb olmejäätmete veoga, töötuse ja kõrvaldamisega. OÜ AMESTOP opereeritava Torma prügila osatähtsus olmejäätmete kogumise ja vedamise turul on [0-5]%. Aktsiaselts Väätša Prügila osutab jäätmeveo teenust väheses mahus ja ennekõike tellimusvedudena ning üksikutel juhtudel osaleb ka hangetel. Vastavalt koondumise teates esitatule on Aktsiaselts Väätša Prügila osatähtsus olmejäätmete kogumisel ja vedamisel Eestis madal, jäädes 2020. a alla [0-5]%.

Tingituna Aktsiaseltsi Väätša Prügila ja OÜ AMESTOP vähesest osalemisest olmejäätmete kogumisel ja vedamisel, ei muutuks koondumise tulemusel oluliselt RAGN-SELLS AS-i turuosa korraldatud olmejäätmete kogumisel ja vedamisel ning samuti oleks koondumisest tulenev turuosa kasv üldisel, st kokku nii korraldatud kui korraldamata olmejäätmete kogumisel ja vedamisel, vähene. Seega horisontaalne kattuvus olmejäätmete kogumise ja veo kaubaturul tekib, kuid kaubaturu struktuuris olulisi muutusi ei teki.

Selle koondumise puhul ei ole vajadust täpselt määratlada, kas kaubaturule kuuluvad kõik olmejäätmed või vaid segaolmejäätmed, kuna suuremate turuosaliste turuosad sellest sõltuvalt oluliselt ei erine. Samuti ei ole kaubaturu geograafilise ulatuse täpne määratlamine vajalik seetõttu, et koondumise osaliste äritegevused olmejäätmete kogumisel ja veol oluliselt ei kattu ning tegemist on eelkõige vertikaalsete mõjudega koondumisega ning hinnang kaubaturu geograafilisele ulatusele sõltub olmejäätmete kogumise ja vedamise ning jäätmete prügilas vastuvõtmise ja ladestamise vertikaalsest seosest tulenevatest mõjudest.

4.2.2 Liigiti kogutud pakendijäätmete kogumine ja vedu

Pakendijäätmed on mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis muutub pärast pakendi kasutamist jäätmeteks JäätS § 2 tähenduses.⁵ Koondumise teate kohaselt tekib koondumise osaliste ja ka OÜ AMESTOP tegevuste vahel horisontaalne kattuvus liigiti kogutud pakendijäätmete kogumisel ja vedamisel. Eestis liigiti kogutud pakendi jäätmetest (jäätmekoodid 15 01 01 – 15 01 07) moodustas koondumise teate kohaselt aastatel 2018 – 2020 RAGN-SELLS AS osatähtsus vastavalt [10-20]% ja Aktsiaselts Väätsa Prügila osatähtsus [0-5]% ning OÜ AMESTOP osatähtsus [0-5]%. Koondumise teate kohaselt kokku moodustab koondumise osaliste ja OÜ AMESTOP liigiti kogutud pakendite mahud [10-20]% riiklikust tekkekogusest. Horisontaalne kattuvus on liigiti kogutud pakendijäätmete osas, kuid see on vähene ja koondumise tulemusel ei muutu konkurentsiolukord oluliselt.

Lisaks tegutseb selles valdkonnas mitmeid konkureerivaid ettevõtjaid, näiteks Eesti Keskkonnateenused AS, OÜ Eesti Pakendiringlus, Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ, OÜ Tootjavastutusorganisatsioon, Kuusakoski AS, Räpina Paberivabrik AS, Eesti Vanapaber OÜ.

4.2.3 Jäätmejaamade haldamine

Keskkonnaministri 16.01.2007. a määruse nr 4 „Olmejäätmete sortimise kord ja sorditud jäätmete liigitamise alused“ § 4 lg 1 kohaselt on jäätmejaam üldjuhul detailplaneeringu ja projekti alusel rajatud ning tehniliselt varustatud jäätmekäitluskoht, kuhu on paigutatud taaskasutatavate jäätmete kogumiseks ja esmaseks töötlemiseks kogumismahutid, sh ohtlike jäätmete kogumismahutid.

Jäätmejaamade kaudu toimub jäätmete kogumine liigiti. Jäätmejaamad paiknevad hajusalt erinevates kohtades kogu Eesti territooriumil. Keskkonnaregistri andmetel⁶ tegutsevad Eestis erinevat liiki jäätmekäitluskohad, nt ümberlaadimisjaamad, jäätmejaamad, kogumispunktid. Koondumise osalised on seisukohal, et samale kaubaturule tuleb asetada kõik jäätmekäitluskohad, kus võetakse elanikelt jäätmeid vastu. Lisaks jäätmejaamadele ning kogumispunktile on sellisteks kohtadeks ka komplekslubadega ümberlaadimisjaamad. Tuginedes Keskkonnaregistri andmetele on töötavaid jäätmejaamasid, sh ümberlaadimisjaamad ja kogumispunktid, kokku ligikaudu 123.

Jäätmejaamade tekkimise korraldab kohalik omavalitsus, sest jäätmekäitluse (sh jäätmejaamade) arendamine on kohalike omavalitsuste ülesanne. Jäätmejaamade haldamine antakse kohalike omavalitsuste poolt enamasti üle hangetega. Kohalik omavalitsus sõlmib hanke tulemusel valitud ettevõtjaga jäätmejaama hankelepingu. Kuna jäätmejaamade haldamisel antakse ainuõigus teatud tähtjaks (tavapäraselt kolmeks aastaks), siis on järgnevatel hangetel võimalik konkureerida nii olemasolevatel kui ka uutel ettevõtjatel ning parima pakkumise teinud ettevõtja selgub hanke tulemusena.

Koondumise osaliste ja teiste suuremate jäätmejaamade haldajate osatähtsused kogu töötavatest jäätmejaamade sh ümberlaadimisjaamade ja kogumispunktide arvust, Eestis olid Keskkonnaregistri andmetel järgmised: Aktsiaselts Väätsa Prügila 3%, RAGN-SELLS AS 4%, OÜ AMESTOP 8% Eesti Keskkonnateenused AS 31%, aktsiaselts Epler & Lorenz 29% ja muud kokku 25%.

⁵ Pakendiseadus § 4

⁶ <https://keskkonnaportaal.ee/register/search?status=kinnitatud>

Kuigi jäätmejaamade haldamise tingimused on olulises osas omavalitsuste määrata, kujuneks koondumise osaliste ja OÜ AMESTOP osatähtsuseks ligikaudu 15% jäätmejaamade haldamisel. Konkurentsiameti hinnangul ei kahjusta koondumine konkurentsi jäätmejaamade haldamisel ning jätab jäätmejaamade haldamise kaubaturu täpsema määratluse lahtiseks.

4.2.4 Jäätmete vastuvõtmine, taaskasutamine ja ladestamine prügilates

Esmalt selgitab Konkurentsiamet, et jäätmete vastuvõtmisel ja taaskasutamisel ning ladestamisel (edaspidi tekstis ka vastuvõtmine ja ladestamine) konkureerivad omavahel prügilad, ehkki oluliseks segaolmejäätmete taaskasutamise toiminguks on ka põletamine. Segaolmejäätmete põletamine toimub Iru Elektriijaama jäätmepõletusplokis. Konkurentsiameti hinnangul ei ole segaolmejäätmete põletamine Iru Elektriijaamas asendatav segaolmejäätmete vastuvõtmise (ja taaskasutuse või ladestamisega) prügilates alljärgnevatel põhjustel.

Jäätmetarnete saamiseks korraldab Enefit Green AS hankeid kindlaks määratud jäätmekogustele ja kindla ajaperioodi peale. Iru Elektriijaama võrdlemisel prügilatega on oluline arvestada, et sinna jäätmete tarnimisel on jäätmeveo ettevõtjad hinna pakkujad. Jäätmete üleandmise ja vastuvõtmise hind prügilatesse selgub suuremate jäätmetarnijate puhul aga läbirääkimiste tulemusel. Arvestades, et Iru Elektriijaama hangetel pakkumiste tegemise ajal on ettevõtjad täpselt teadlikud, millistest piirkondadest kogutud jäätmeid, milliste transpordikulude ja väravatasudega nad prügilatesse üle annavad, pakuvad nad Iru Elektriijaamale konkurentsitingimustes maksimaalselt kõrget hinda, kuid madalamat alternatiivsetele segaolmejäätmete käitlusvõimalustele, milleks on eelkõige jäätmete vastuvõtmine prügilates. Sellises olukorras jääb segaolmejäätmete vastuvõtmine Iru Elektriijaamas alati soodsamaks võrreldes alternatiivsete võimalustega prügilates, mistahes hinnamuudatusi prügilates ette võetaks. Seega puudub prügilate ja Iru Elektriijaama vahel hinnasurve. Sarnaselt on Euroopa Komisjon juhtumis nr COMP/M.4576 AVR/Gansewinkel märkinud, et jäätmete põletamise ja ladestamise hinnad on omavahel seotud ning omavad vastastikku mõju, ehkki jäätmete põletamine ja ladestamine on erinevatel kaubaturgudel. Seejuures tõi Euroopa Komisjon välja, et olukorras, kus nõudlus jäätmete põletamise teenuse järele ületas pakkumist, tõusis põletamise hind väga lähedale ladestamise hinnale ning ladestamise hind on justkui hinnalagi (p 36).

Iru Elektriijaam on segaolmejäätmete käitluskohana eelistatud võrreldes prügilatega, sinna segaolmejäätmete tarnimiseks on alati nõudlust ja Iru Elektriijaam on soovitud jäätmemahtudega kindlustatud. Samas on Iru Elektriijaama poolt vastuvõetud segaolmejäätmete kogused piiratud, mistõttu jääb alles küllaltki suur kogus segaolmejäätmeid, mida peab muul moel käitlema. Selleks jäätmekäitluseks on segaolmejäätmete vastuvõtmine prügilates. Nii kaua kuni segaolmejäätmete põletamine tulenevalt jäätmehierarhia põhimõttest on seatud esikohale, siis veetakse esmajärjekorras segaolmejäätmed Iru Elektriijaama nendest soojus- ja elektrienergia tootmiseks ning kõik segaolmejäätmed, mis jäävad sellest üle, käideldakse enamjaolt prügilates. Alljärgnevas tabelis on esitatud Iru Elektriijaamas vastuvõetud Eestist tarnitud segaolmejäätmete kogused aastatel 2018-2020.

Tabel 4 Segaolemejäätmed Iru Elektriijaamas (tonnides)

	2018	2019	2020
Vastuvõetud Eesti segaolmejäätmed	[...]	[...]	[...]

Võrreldes vastuvõetud segaolmejäätmete koguste muutuseid prügilatesse (vt tabel 5 esimene rida) ja Iru Elektriijaama (vt tabel 4), on näha koguste vähemist prügilates ja suurenemist Iru Elektriijaamas. Selle muutuse peamiseks põhjuseks on asjaolu, et üha enam lähtutakse JäätS § 22¹ jäätmehierarhia põhimõttest. Järgnevatel aastatel võivad kogused olla veelgi suuremad, kuna Keskkonnaamet juba 2021. aastal lõpetas läheduse põhimõttele⁷ tuginedes olmejäätmete põletamiseks impordilubade andmise.

Järgnevalt käsitleb Konkurentsiamet segaolmejäätmete vastuvõtmist, taaskasutamist ja ladestamist prügilates. Seejuures ei ole vajalik koondumise mõju hindamisel eristada erinevaid prügilas tehtavad jäätmekäitlustoiminguid, kuna prügilad konkureerivad omavahel eelkõige jäätmete vastuvõtmisel ning kõnealuse koondumise puhul omab olulist mõju koondumisega tekkiv vertikaalne seos olmejäätmete kogumise ja veo ning prügilates vastuvõtmise vahel.

Jäätmete käitaja peab jäätmete prügilasse vastuvõtmisel veenduma, et jäätmed vastavad keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 38 §-s 18 sätestatud prügilakõlblikkuse nõuetele ning nende ladestamine prügilasse ei ole keelatud selle määruse § 19 lg 1 alusel.⁸

Taaskasutatavatest jäätmeliikidest eristuvad segaolmejäätmed, mille puhul tuleb arvestada, et JäätS § 36 lg-te 1 ja 2 kohaselt tuleb segaolmejäätmed enne prügilasse ladestamist sortida ja sortimata segaolmejäätmete ladestamine prügilasse on keelatud. Jäätmete taaskasutamine on jäätmekäitlustoiming, mille peamine tulemus on jäätmete kasutamine kasulikul otstarbel selliselt, et nad asendavad teisi materjale, mida muidu oleks sellel otstarbel kasutatud, või jäätmete ettevalmistamine nende eelnimetatud otstarbel ja viisil kasutamiseks kas tootmises või majanduses laiemalt (JäätS § 15 lg 1).

Viie prügila aastatel 2018-2020 vastuvõetud segaolmejäätmete kogused ja nende osatähtsused kogu Eestis kogutud segaolmejäätmetest on toodud alljärgnevatel tabelites 5 ja 6. Lisaks on välja toodud tabelis 5 segaolmejäätmete taaskasutamine prügilates.

Tabel 5 Segaolmejäätmed vastuvõtmine ja taaskasutamine prügilates kokku (tonnides)

⁷ JäätS § 32

⁸ Keskkonnaministri 29.04.2004 määrus nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ § 24 lg 1

	2018	2019	2020
Vastuvõetud segaolmejäätmed	196 791	185 989	142 821
Vastuvõetud segaolmejäätmete osatähtsus Eestis tekkinud segaolmejäätmetest	63%	62%	45%
Taaskasutatud segaolmejäätmed	65 707	61 650	20 773
Taaskasutatud segaolmejäätmete osatähtsus vastuvõetud segaolmejäätmetest	33%	33%	15%

Tabel 6 Prügilates vastuvõetud segaolmejäätmed (tonnides)

	2018		2019		2020	
Paikre prügila	[...]	[10-20]%	[...]	[10-20]%	[...]	[20-30]%
Väätsa prügila	[...]	[20-30]%	[...]	[10-20]%	[...]	[10-20]%
Torma prügila	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
Uikala prügila	[...]	[20-30]%	[...]	[20-30]%	[...]	[30-40]%
Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus	[...]	[30-40]%	[...]	[40-50]%	[...]	[20-30]%

Tabelist 5 nähtub, et taaskasutatud segaolmejäätmete osatähtsus on vastuvõetud segaolmejäätmetest olnud aastatel 2018-2020 vahemikus 33-15%, ehk aasta aastalt on segaolmejäätmete taaskasutus prügilates pigem vähenenud. Koondumise teate kohaselt Aktsiaseltsi Väätsa Prügila lubatud taaskasutamistoimingute maht keskkonnakompleksi loa alusel on aastas kokku [...] t/a, tegelikult on mahud jäänud aastatel 2018-2020 väga väikeseks. Aktsiaselts Väätsa Prügila taaskasutatud segaolmejäätmete mahud on perioodil 2018-2020 olnud kuni [...] tonni. OÜ AMESTOP käitise Torma prügila keskkonnakompleksi loa alusel on lubatud taaskasutamistoimingute maht kuni [...] t/a. Torma prügila taaskasutatud segaolmejäätmete mahud on perioodil 2018-2020 olnud [...] tonni kuni [...] tonni. RAGN-SELLS AS taaskasutab samuti jäätmeid ja tema segaolmejäätmete mahud on aastatel 2018-2020 olnud vastavalt [...] tonni, [...] tonni ja [...] tonni. Taaskasutatud segaolmejäätmete mahust on Aktsiaseltsi Väätsa Prügila osakaal taaskasutatud segaolmejäätmetest [0-5] ja Torma prügila osakaal on [0-5]%. Seega on segaolmejäätmete taaskasutamine vähenenud. Koondumise teate kohaselt on koondumise teate esitaja eesmärgiks [.....].

JäätS § 17 kohaselt jäätmete kõrvaldamine on nende ladestamine prügilasse, põletamine ilma energiakasutusega või muu samaväärne toiming, mis ei ole taaskasutamine, kaasa arvatud jäätmete ettevalmistamine kõrvaldamiseks, isegi kui toimingul on osaliselt teisene tagajärg ainete või energia taasväärtustamise näol. Üheks jäätmete kõrvaldamistoiminguks

on maapealne või maa-alune ladestamine. JäätS § 34 lg 1 kohaselt on prügila jäätmekäitluskoht, kus jäätmed ladestatakse maa peale või maa alla. Aktsiaselts Väätsa Prügila põhitegevusalaks on tavajäätmete töötlus ja kõrvaldamine. Koondumise teate kohaselt RAGN-SELLS AS selle käitlusliigiga ei tegele. Samas on RAGN-SELLS AS sidusettevõtja OÜ AMESTOP (käitise nimi Torma prügila) põhitegevusalaks tavajäätmete töötlus ja kõrvaldamine. 2020. aastal valmis Torma prügilas uus ladeala (kogu lademaht 80 000 t), mistõttu tuleb teda käsitleda turuosalisena jäätmete vastuvõtmisel ja ladestamisel. Prügilad ladestavad vastuvõetud jäätmed prügilatesse, mille eest saavad tasu ning teisalt peavad maksma ladestamise eest keskkonnatasu (keskkonnatasude seadus § 21 lg 1 p 1 – iga kõrvaldatava jäätmetonni eest 29,84 eurot). Lisaks Väätsa ja Torma prügilatele tegutseb Eestis veel kolm nõuetele vastavat tavajäätmete prügilat. Seega tekib kaubaturul horisontaalne kattuvus Torma prügila ja Väätsa prügila äritegevuste vahel. Lisaks tekib vertikaalne seos Aktsiaseltsi Väätsa Prügila ja RAGN-SELLS AS-i vahel, kes tegutseb jäätmete kogumise ja veo kaubaturul. Konkurentsiameti analüüsi kohaselt olid viie prügila peale kokku eelneval kolmel aastal ladestatud segaolmejäätmete kogused ja nende osatähtsused kogu Eestis kogutud segaolmejäätmetest (vt tabel 1) järgmised:

Tabel 7 Segaolmejäätmed ladestatud prügilates kokku (tonnides)

	2018	2019	2020
Ladestatud segaolmejäätmed	83 067	53 682	50 734
Ladestatud segaolmejäätmete osatähtsus Eestis tekkinud segaolmejäätmetest	27%	18%	16%

Tabel 8 Prügilates ladestatud segaolmejäätmed (tonnides)

	2018		2019		2020	
Paikre prügila	[...]	[10-20]%	[...]	[10-20]%	[...]	[5-10]%
Väätsa prügila	[...]	[50-60]%	[...]	[30-40]%	[...]	[30-40]%
Torma prügila	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
Uikala prügila	[...]	[0-5]%	[...]	[10-20]%	[...]	[20-30]%
Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus	[...]	[20-30]%	[...]	[30-40]%	[...]	[30-40]%

Ülaltoodud tabelite põhjal on Eestis küll segaolmejäätmete ladestamine vähenenud, kuid nagu nähtub tabelist 8, siis on suurenenud Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS-i (edaspidi ka TJT) ladestamine. Konkurentsiamet märgib, et prügilate omavahelisel võrdlemisel on oluline nende seotus segaolmejäätmete kogujate ja vedajatega. Tallinna linn omab valitsevat mõju TJT üle. TJT on kindlustatud Tallinna linnast kogutud jäätmetega, kuna on linna poolt korraldatud hangetes määratud üheks jäätmekäitluskohaks. Samuti korraldab TJT Tallinna linna territooriumil olmejäätmete kogumist ja vedu.

Uikala prügila kuulub EKOVIIR OÜ-le ning Konkurentsiametile esitatud andmetel tarnis EKOVIIR OÜ valdava enamuse enda kogutavatest jäätmetest Uikala prügilasse. Lisaks RAGN-SELLS AS ja füüsiline isik Toomas Orumaa omavad ühiselt valitsevat mõju OÜ AMESTOP (Torma prügila) üle.

Ainsateks prügilateks, mis ei oma valitseva mõju kaudu seoseid jäätmete kogumise ja vedamisega tegelevate ettevõtjatega, on Väätsa ja Paikre prügilad. Kummagi prügila peamiseks varustajateks on samuti need olmejäätmete kogumise ja vedamisega tegelevad ettevõtjad, kes ei ole valitseva mõju kaudu ühegi prügilaga seotud, st kaks suuremat selle valdkonna ettevõtjat: Eesti Keskkonnateenus AS ja RAGN-SELLS AS. Seega konkureerivad Väätsa ja Paikre prügilad omavahel kahe Eesti suurema olmejäätmete vedaja tarnete nimel ning on teineteise suurimateks konkurentideks.

Konkurentsiamet küsis kõigilt prügilaid opereerivatelt ettevõtjatelt, millistest piirkondadest peamiselt nende prügilasse prügi veetakse. Saadud vastustest selgus, et vedu toimub peamiselt lähipiirkonnast, kuid tuuakse ka kaugemalt erinevatest piirkondadest üle Eesti. Prügilate vastused kinnitasid läheduse põhimõtte kehtivust, mille kohaselt peaks jäätmeveoettevõtja veopiirkondades kogutud jäätmete sortimiseks, ringlussevõtuks, taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks esmase valikuna kasutama nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvat tervisekaitse- ja keskkonnanõuetele vastavat jäätmekäitluskohta. Seega on prügilate mõjualaks eelkõige nende lähipiirkonnad ning kauguse suurenemisega väheneb ka prügila mõju.

Arvestades eelkirjeldatud prügilate läheduse printsiipi, kus jäätmete prügilasse viimisel eelistatakse lähimat prügilat ning ka asjaolu, kus kõik prügilad ei tegutse võrdsetes konkurentsitingimustes, võib järeldada, et tabelis 8 esitatud osatähtsused ei iseloomusta prügilate tegelikke positsioone ja turujõudu oma tegevusalal. Käesoleval juhul on prügilate turupositsiooni hindamisel lisaks nende üle-eestilistele turuosadele, oluline arvestada ka läheduse printsiipi ja vertikaalsest integreeritusest tulenevaid jäätmetarneid. Läheduse printsiibiga arvestamine on eriti suure kaaluga, kuna Tallinnas ja Harjumaal tekkinud segaolmejäätmed, mis moodustavad suure osatähtsuse kogu Eesti kogusest, viiakse peamiselt käitlemiseks Iru Elektriijaama ja TJT-sse. Sellise lähedusprintsiibi paikapidavust kinnitab Keskkonnaagentuuri poolt esitatud andmed segaolmejäätmete koguste kohta maakondade kaupa viimasel kolmel aastal 2018-2020.

Keskkonnaagentuuri andmete kohaselt on jäätmeid veetud alljärgnevalt:

- Uikala prügilasse Ida-Virumaalt, Lääne-Virumaalt, Tartumaalt, Harjumaalt ja Tallinnast, vähesel määral Valgamaalt, Jõgevamaalt;
- Torma prügilasse Jõgevamaalt, Tallinnast ja Tartumaalt; Lääne-Virumaalt;
- Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskusesse Tallinnast ja Harjumaalt; vähesel määral Lääne-Virumaalt, Raplamaalt, Tartumaalt
- Paikre prügilasse Pärnumaalt, Saaremaalt, Hiiumaalt, Raplamaalt, Viljandimaalt, Võrumaalt, Läänemaalt, vähesel määral Tallinnast
- Väätsa prügilasse Järvamaalt, Raplamaalt, Viljandimaalt, Põlvamaalt, Võrumaalt, vähesel määral Jõgevamaalt;
- Iru elektriijaama Harjumaalt, Tallinnast, Tartumaalt

Peamist konkurentsi piirkondade osas võib täheldada Väätsa ja Paikre prügila ning ka Torma prügila vahel (Kesk- ja Lõuna-Eesti piirkond). Eelnevast tulenevalt saab järeldada, et segaolmejäätmete vastuvõtmisel prügilates kehtib läheduse printsiip, kõik viis prügilat ei konkureeri omavahel igas Eesti piirkonnas kogutavate segaolmejäätmete nimel.

Seega koondumine mõjutab konkurentsiolukorda segaolmejäätmete vastuvõtmisel prügilates nii horisontaalse kattuvuse tõttu Väätsa ja Torma prügilate äritegevuste osas kui

ka vertikaalse seose kaudu olmejäätmete kogumise ja vedamisega, kus RAGN-SELLS AS on üks suurematest turuosalistest.

5. Koondumisele esitatud vastuväited ja vastuväidetele esitatud seisukohad

Alljärgnevalt toob Konkurentsiamet kokkuvõtlikult välja vastuväited ja vastustes esitatud arvamused konkurentsi kahjustumise kohta, millised on koondumisele hinnangu andmise seisukohalt asjakohased. Kummagi vastuväite kohaselt leiti, et koondumine oluliselt kahjustab konkurentsi jäätmekäitlusturgudel eelkõige vertikaalsete mõjude, aga ka horisontaalse kattuvuse tõttu. Alljärgnevalt punktides 5.1-5.3 kajastatud vastuväited ja seisukohad ei sisalda Konkurentsiameti seisukohti ega hinnanguid.

5.1 AS Eesti Keskkonnateenused vastuväited

- RAGN-SELLS AS jättis varasemas koondumise menetluses osaliselt koondumise tehingutest teatamata. Eelmist koondumist menetles Konkurentsiamet üksnes Väätša prügila varade osas. Paralleelselt Konkurentsiametile esitatud lepinguga sõlmis RAGN-SELLS AS samal ajal Väätša Prügila AS-iga ka ühe teise lepingu, mille esemeks oli viimasele kuuluv OÜ Jäätmekeskus osalus. Nimetatud osaluse omandamise teel sai RAGN-SELLS AS enda kontrolli alla Jäätmekeskus OÜ varad, mis kõik asusid Väätša prügila territooriumil. OÜ Jäätmekeskus osaluse omandamiseks ei ole RAGN-SELLS AS kunagi Konkurentsiametilt luba küsinud;
- Koondumise abil elimineerib RAGN-SELLS AS olulise konkurendi pakendijäätmete kogumise turul, samuti olulise koostööpartneri teistele vedajatele ja olulise teenuseosutaja teistele tootjavastutusorganisatsioonidele;
- RAGN-SELLS AS liidab enda jäätmejaamade võrgustikuga Väätša prügila poolt hallatavate jäätme- ja keskkonnajaamade võrgustiku ning seeläbi vähendab sõltuvust muudest turuosalistest ning suurendada turujõudu muudel jäätmekäitlusturgudel;
- Koondumise tulemusel RAGN-SELLS AS elimineerib olulise konkurendi jäätmete kogumise, töötlemise, taaskasutuse ja kõrvaldamise (ladestuse) turult ning Torma prügila ja Väätša prügila saavad edaspidi tegutseda koordineeritult;
- RAGN-SELLS AS saab eelisjuurdepääsu Väätša prügila ladestusteenusele, mis annab talle olulise konkurentsielise teiste turuosaliste ees;
- RAGN-SELLS AS saab, lisaks Torma prügila kaudu saadud teabele, juurdepääsu ka Väätša prügila valduses olevale konkurentide majandustegevust iseloomustavale konfidentsiaalsele kuluinfole jm teabele jäätmeveoturul;
- RAGN-SELLS AS saab läbi Väätša prügila omandamise turgu valitseva seisundi Kesk-Eesti ja Lõuna-Eesti jäätmete käitlemise ja prügilates ladestamise kaubaturgudel; suurenenud turujõudu on vastavatel turgudel võimalik üle kanda veoturgudele;
- RAGN-SELLS AS tugevdab oluliselt oma turujõudu ja saab seeläbi turgu valitseva seisundi korraldatud jäätmeveo kaubaturul Eestis. Koondumise järgselt on RAGN-SELLS AS huvitatud piirama teiste vedajate juurdepääsu Väätša prügila teenustele ja/või tõstma prügilas ladestamise teenuse hinda, et suurendada konkurentide kulusid ja takistada nende tegevust (iseäranis Kesk-Eestis ja Lõuna-Eestis), seda nii läbi Väätša prügila kui kombineerituna Torma prügilaga; RAGN-SELLS AS saavutab võimekuse suruda jäätmeveoturult välja Eesti Keskkonnateenused AS, Kesk-Eestis ja Lõuna-Eestis. Lisaks saavutab RAGN-SELLS AS võimekuse takistada uute vedajate sisenemist jäätmekäitlusega seotud turgudele;

- RAGN-SELLS AS saab turukäitumisega tuua kaasa hinnatõusu Iru Elektriijaama käitlusteenusele ning halvimal juhul üldse võtta teistelt vedajatelt võimaluse Iru Elektriijaamale olmejäätmeid tarnida, kuna Väätsa prügilala saab Iru Elektriijaama ostuhangetel osaledes pakkuda hinda, mis on ligilähedane tema enda ladestushinnale. Kuna Iru Elektriijaama aastased ostumahud hangetel on väikesed, siis tõusevad Eesti Keskkonnateenuste kulud ka Tallinna ja Harjumaa teenindamisel ning olulises osas võib jäätmete Iru Elektriijaamale tarnimise võimalus üldse ära kaduda.

5.2 Osühing PAIKRE vastuväited

Vastuväidete esitaja toob välja, et RAGN-SELLS AS omab juba 50% suurust osalust Torma prügilast, mille abil on ta vastavas piirkonnas vertikaalselt integreerunud. Väätsa Prügila omandamine toob kaasa RAGN-SELLS AS-i turupositsiooni veelgi märkimisväärsema tugevnemise, mille tulemusena väheneb temale osutatav konkurentsivõime. RAGN-SELLS AS-i peamiseks konkurendiks pärast koondumist oleks Kesk- ja Lõuna-Eesti jäätmeäitluse turul Osühing PAIKRE prügilala ning tegemist on duopoolse turustruktuuriga. Aktsiaselts Väätsa Prügila kui tulevane RAGN-SELLS AS kontserni osa on aga konkurentsi mõttes eelisolukorras juba seetõttu, et talle on tärnendatud tagatud vertikaalselt integreeritud RAGN-SELLS AS-i vedude kaudu. Varasem vertikaalne koondumine on praktikas näidanud, et jäätmeveoettevõtjatega vertikaalselt integreeritud prügilate lähiehitiste omavalitsustes tegutsevadki valdavalt need prügilatega seotud jäätmeveo ettevõtjad.

Koondumise teate esitaja saab koondumisel olulised eelised, muu hulgas võimaluse suunata veod Väätsa prügilasse, omandades eelisolukorra konkureerimiseks kohalike omavalitsuste hangetel ning omandades juurdepääsu ka konkurentidele pakutavale vastuvõtuhinnale (ja seeläbi hinnakujundusele). Aktsiaseltsil Väätsa Prügila suureneb kindlus temale tarnitavate jäätmeveo osas ning RAGN-SELLS AS-il sinna veetavate jäätmeveo osas. Tärnendatud võimaldab RAGN-SELLS AS-il maandada ärisidemeid ning luua täiendavat potentsiaali jäätmeveo kogumise ja veo teenusturu hõivamiseks. Prügilatele mõju mitteavaldavate konkurentide võimalused jäätmeveo lõppkäitlemiseks võivad halveneda ning RAGN-SELLS AS-il tekib võimalus konkurentide äritegevuse (sh kulubaasi) mõjutamiseks ning tal puudub konkurentide suhtes hinnapaindlikkus. RAGN-SELLS AS-il tekib ka võimalus piirata või lõpetada prügitarneid Paikre prügilasse ning suunata selle asemel need Väätsa prügilasse, mis omab piisavat võimekust jäätmeveo vastuvõtmiseks, ladestamiseks ja ümbertöötlemiseks.

Koondumise tulemusel omandaks RAGN-SELLS AS olulise turujõu kahel üksteisega vertikaalselt seotud turul. Vastuväidete esitaja hinnangul vertikaalse integratsiooni tulemusena tekiks RAGN-SELLS AS-il eelis jäätmeveo hangetel ning hangete võitmise tulemusel on RAGN-SELLS AS-il võimalus tagada Väätsa prügilale kui endale kuuluvale prügilale suurte jäätmeveo varustuskindlus. Koondumise tulemusel väheneks teiste jäätmeveo teenuste pakujate konkurentsivõime RAGN-SELLS AS-ile oluliselt. Pärast Osühingu PAIKRE olulist nõrgestamist on RAGN-SELLS AS-il võimalik tõsta hindu. Kavandataval koondumisel on varasema koondumisega sarnane horisontaalne ja vertikaalne mõju.

5.3 RAGN-SELLS AS-i seisukohad esitatud vastuväidetele ja Konkurentsiameti 20.04.2022 hinnangule

Eesti Keskkonnateenused AS väited seonduvalt OÜ Jäätmekeskus omandamisega käesolevas koondumise loamenetluses ning enam kui viis aastat pärast tehingute tegemist on asjakohatud. RAGN-SELLS AS soovib täiendavalt märkida, et OÜ Jäätmekeskus omandamine ei toimunud KonkS § 27 lg 6 keeldu rikkudes, kuivõrd OÜ Jäätmekeskus omandamise tehingud ei allunud KonkS § 21 kohaselt koondumise kontrollile. Avalike andmete kohaselt oli OÜ Jäätmekeskus käive 2015 aastal 108 800 eurot ja 2016 aastal 17 177 eurot.

RAGN-SELLS AS ei oma Torma prügila üle ainuvalitsevat mõju ega saa seetõttu ka kahe prügila Torma ja Väätsa tegevust koordineerida. Väätsa ja Torma prügilates ei ole segaolmejäätmete sortimise võimalust ja seega ladestamise võimalust. Kõikides teistes toimingutes peale ladestamise konkureerivad prügilatega teised käitluskohad. Teiste vedajate halduses või omanduses on juba praegusel hetkel mahuliselt suuremas ulatuses jäätmekäitluskohti, kui seda saaks olema RAGN-SELLS AS-il pärast koondumist. Seega ei vähene vedajate vaheline konkurentsivõime.

RAGN-SELLS AS-i enda ning kogu RAGN-SELLS AS-i grupi strateegiast lähtuvalt [.....] on kooskõlas ka Eesti keskkonnapoliitikaga ning jäätmehierarhia regulatsiooniga. RAGN-SELLS AS-il ei ole praegu ega ka koondumise tulemina võimekust sulgeda teistele vedajatele juurdepääsu segaolmejäätmetele käitlemisele erinevates käitluskohtades. Koondumise teate esitajal ei ole halba kavatsust konkurente korraldatud jäätmeveo ja prügilate ladestusteenuse turul tõkestada (küll aga tulenevad takistused õigusaktidest ning kohustuslikest haldusaktidest). Puudub igasugune majanduslik põhjendus Eesti Keskkonnateenused AS-i koondumise järgselt Väätsa ja ka Torma prügilas mitte teenindada. Seda kinnitab ka asjaolu, et RAGN-SELLS AS ei ole teinud mingeid takistusi Eesti Keskkonnateenused AS-ile Torma prügila teenuste kasutamiseks. Eesti Keskkonnateenused AS-i tegutsemine Kesk- ja Lõuna-Eesti korraldatud olmejäätmete veo turul ei muutu võimatuks koondumise tulemina. Juba praegu ja sõltumata koondumisest ei saa Eesti Keskkonnateenused AS korraldatud olmejäätmete veo raames kogutava segaolmejäätmete ladestamiseks kasutada Torma prügilat ja Väätsa prügilat.

Koondumine ei anna RAGN-SELLS AS-ile mingit eelist korraldatud olmejäätmete veohangetel osalemisel. Koondumise teate esitaja on [.....] ning Väätsa ja Torma prügilates puudub segaolmejäätmete sortimise võimekus.

Jäätmekäitluskohtades kehtivad hinnakirjad on avalikud ning õigusaktidega on reguleeritud ka keskkonnatasud. Samuti on avalikud korraldatud olmejäätmete veo ja jäätmekäitluskohtade hangete tingimused ja tulemused. Seega sisuliselt puudub selline uus ja täiendav konkurentidele kuuluv konfidentsiaalne ärialane teave, millele koondumise osalejad saaksid juurdepääsu ja mis annaks neile erinevatel kaubaturgudel tegutsemisel eelise. Segaolmejäätmete jäätmeveo Osahingu PAIKRE prügilasse on tagatud läbi korraldatud olmejäätmete veo hangete palju suuremas ulatuses kui Väätsa prügila puhul. Kuivõrd Osahingu PAIKRE prügila on juba aastaid tarnetega tagatud hangete kaudu, puudub igasugune põhjus eeldada sellise korralduse muutmist koondumise tulemina. Paikre

prügilal erinevalt Väätsa prügilast võimekus segaolmejäätmeid sortida, mis annab Paikre prügilale selge eelise ka segaolmejäätmete vastuvõtu osas, kuivõrd sortimata segaolmejäätmeid ei tohi ladestada.

RAGN-SELLS AS tõi vastuses Konkurentsiameti 20.04.2022 hinnangule esitatud seisukohas välja, et Keskkonnaamet viis 31.03.2022 korraldusega nr DM-111184-34 Aktsiaselts Väätsa Prügila keskkonnakompleksloasse nr 24491 sisse muudatuse, millega Väätsa prügilas on keelatud sorteerimata segaolmejäätmeid ladestada. Koondumise teate esitaja ei saa koondumise tulemusel eelist korraldatud olmejäätmeveo hangetel osalemiseks, kuna Aktsiaselts Väätsa Prügila ei tohi sorteerimata segaolmejäätmeid ladestada ja Väätsa prügilas ei ole ka sortimise võimekust. Korraldatud jäätmeveo raames kogutud segaolmejäätmete osas pakub Väätsa prügila ainult ümberlaadimise teenust, mida kõik korraldatud jäätmeveo vedajad saavad kasutada. Ümberlaadimisjaamu on oluliselt rohkem kui prügilaid ning ümberlaadimise teenuse osutamine ei loo Aktsiaseltsile Väätsa Prügila ega RAGN-SELLS AS-ile mingit eelisseisundit. Samuti ei ole Torma prügilas kehtiva keskkonnakompleksloa kohaselt võimalik sortimata segaolmejäätmeid ladestada.

RAGN-SELLS AS märkis, et ei teosta Väätsa prügila lähiumbruses korraldatud olmejäätmete vedusid. RAGN-SELLS AS-il ei ole majanduslikult otstarbekas mujalt, sh Paikre prügila lähiumbrusest kogutud segaolmejäätmeid Väätsa prügilasse viia, kuna Väätsa prügilas ei ole võimalik segaolmejäätmeid sortida ja seega ladestada.
[.....]
.....], mis ei ole õiguslikke piiranguid ega ka segaolmejäätmete piiratud ladestusmahte arvestades majanduslikult õigustatud.
[.....].

RAGN-SELLS AS leidis, et Konkurentsiameti hinnangus oli välja toodud, et koondumise tulemusel muutuks oluliselt keerulisemaks kaubaturule sisenemine potentsiaalsete konkurentide poolt, kuna tegevuse alustamine eeldaks korruga tegutsemist nii korraldatud olmejäätmete vedudel kui ka segaolmejäätmete käitlemisel prügilates. Konkurentsiameti hinnangule esitatud seisukohas leiab RAGN-SELLS AS, et nimetatud kaubaturgudel sisenemiseks ei ole vajalik alustada tegevust mõlemal kaubaturul ei praegu ega pärast koondumist. Arvestades Iru Elektriijaama vastuvõtumahte ja seega ladestamisele mineva segaolmejäätmete mahu olulist vähenemist ning sortimata segaolmejäätmete ladestamise keeldu, ei vaja Eesti selliseid uusi prügilaid, kus saaks segaolmejäätmeid ladestada.

RAGN-SELLS AS soovib Aktsiaseltsi Väätsa Prügila osta
[.....]
.....].

RAGN-SELLS AS on seisukohal, et eeltoodud arvestades ei kahjustu koondumise tulemusel konkurents segaolmejäätmete ladestamisel Kesk- ja Lõuna-Eestis.

6. Keskkonnaametilt, Keskkonnaministeeriumilt ja kohalike omavalitsustelt ning ettevõtjatelt saadud teave

Alljärgnevalt punktides 6.1-6.3 kajastatud teave ja seisukohad ei sisalda Konkurentsiameti seisukohti ega hinnanguid.

6.1 Keskkonnaameti vastus

Korraldatud jäätmeveo korraldamine on kohaliku omavalitsuse ülesanne (kohaliku omavalitsuse korralduse seadus § 6 lg 1). Hanke korraldatud jäätmeveo jäätmevedaja leidmiseks korraldab samuti kohalik omavalitsus, esitades enne seda hankedokumendid Keskkonnaametile seisukohavõtuks. Korraldatud jäätmeveo lepingu sõlmib vedajaga kohalik omavalitsus ning kohalik omavalitsus ise kontrollib enda sõlmitud lepinguid ja nende täitmist. Keskkonnaamet korraldab prügilatesse korrapäraseid kontrolle ning vajadusel ka erakorralisi (kaebused jms). Korralise kontrolli raames on Keskkonnaamet prügilatelt välja küsinud teabe edasise tegevuskava ja meetmete kohta, mida käitaja kavatses rakendada, et veenduda iga vastuvõetud jäätmekoorma või saadetise prügilakõlblikkuses, võttes arvesse Keskkonnaministeeriumi koostatud juhendit „Prügilasse jäätmete vastuvõtmise kriteeriumid ja kord“. Järelevalve tõhustamiseks on Keskkonnaamet 2022. a jaanuaris kõikide prügilate keskkonnakomplekslubade tingimusi täpsustanud seoses eelnimetatud sätte kontrollimisega.

6.2 Keskkonnaministeeriumi vastus

Keskkonnaministeerium ei näe hetkel otsest mõju olmejäätmete käitluse kvaliteedile, kui RAGN-SELLS AS omandab valitseva mõju Aktsiaselts Väätsa Prügilale üle. On võimalik näiteks Kesk-Eestis kohalikul omavalitsusel jätkuvalt kohaldada jäätmete käitluskoha määramiseks riigihangete seaduse regulatsioone. See, kas olmejäätmete käitluskoht on Väätsa prügilale või mujal asuv käitluskoht, otsustatakse haldusmenetluse käigus. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ artiklile 11 peab alates 2020. aastast ringlusse võtma 50 protsenti olmejäätmetest ning see eesmärk kasvab 65%-ni aastaks 2035. Eesmärgi saavutamise aluseks on jäätmekäitluse korraldus kohalikes omavalitsustes. Olmejäätmete ladestamise kogused on näidanud langevat trendi – kui nt 2018. aastal ladestati 22% tekkinud olmejäätmetest, siis 2020. aastal 15%. Kõrgemad ringlussevõtu sihtarvud ning jäätmete töötlemise nõude rakendamine enne ladestamist vähendavad prügilale kui ladestuskoha võimalust saada korraldatud olmejäätmete lõppkäitluskohtaks. Seetõttu ei pea ohtu, et teised jäätmekäitlejad tõrjutaks välja olmejäätmete kogumise ja veo turgudelt, oluliseks. Keskkonnaministeerium on seisukohal, et erakapitali kaasamine seni omavalitsustele kuulunud käitluskoha tegevusse võib anda positiivse arengusuuna Väätsa prügilast kaasaegse mitmekülgse jäätmete käitlus- ja taaskasutuskeskuse loomiseks ning võimaldada lisaks ladestamisele edaspidi viljeleda ka jäätmete ringlussevõtmist materjalidena. Euroopa Liidu ja Eesti jäätmemajandus keskendub järjest enam jäätmehierarhia kõrgematele astmetele nagu korduskasutus, korduskasutuseks ettevalmistus ning ringlussevõtt. Prügilasse ladestamine peaks toimuma ainult äärmisel vajadusel, mistõttu on nn prügiladirektiivis⁹ sätestatud keeld ladestada töötlemata jäätmeid või selliseid jäätmeid, mis on liigiti korduskasutuseks ettevalmistamiseks ja

⁹ Euroopa parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018 direktiiv nr 2018/850, millega muudetakse direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta

ringlussevõtuks. Seetõttu kahaneb ka prügilate tähtsus lõppladestuspaikadena ning suureneb vajadus täiendavateks investeeringuteks ringmajandusse.

6.2 Kohalike omavalitsuste vastused

Torma prügila lähiümbruse omavalitsused tõid välja oma vastustes, et jäätmeveo teenuse kontsessioonilepingutes jäätmekäitluskohtasid prügilatena ei märgita, v.a kaks omavalitsust, kes on märkinud jäätmekäitluskohaks Torma prügila ja Väätša prügila, kuid samas oli ka võimalus eelnevalt vallaga kooskõlastades valida mõni teine koht. Omavalitsused lähtuvad lähedusepõhimõttest ja et jäätmed viiakse keskkonnanõuetele vastavasse prügilasse. Korraldatud jäätmeveo hankes on osalenud kolm ettevõtjat: EKO VIR OÜ, RAGN-SELLS AS ja Eesti Keskkonnateenused AS.

EKO VIR OÜ-le kuuluva Uikala prügila näitel ei ole märgata, et prügila omamine oleks andnud EKO VIR OÜ-le märkimisväärse eelise. Hankes osalevate ettevõtjate arv ei ole muutunud, osaleb kolm ettevõtjat. Samuti ei väljendanud omavalitsused rahulolematust teenuse kvaliteediga. Ühtlasi märgivad omavalitsused, et kontsessioonilepingutes ei ole jäätmekäitluskohasid nimeliselt määratud, vaid olmejäätmed tuleb viia nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvasse või/ja soodsama hinnaga tervisekaitse- ja keskkonnanõuetele vastavasse jäätmekäitluskohta, millel on kas jäätmeluba või keskkonnakompleksluba jäätmete käitlemiseks.

Väätša prügila lähiümbruse omavalitsused tõid oma vastustes välja, et lähtuvad olmejäätmeveo teenuse kontsessioonilepingutes läheduspõhimõttest ja ei ole määranud jäätmekäitluskohti, kuid kaks omavalitsust on märkinud jäätmekäitluskohad nimeliselt (Väätša prügila ja Torma prügila), samas oli ka võimalus eelnevalt vallaga kooskõlastades valida mõni teine koht. Kohalikud omavalitsused ei teosta kontrolli, kas jäätmevedaja viib jäätmeid kontsessioonilepingutes nimetatud prügilatesse. Järvamaa omavalitsused tõid lisaks välja mõned võimalikud koondumisest tuleneda võivad negatiivsed tagajärjed:

- Jäätmete veoteenuse turg on põhimõtteliselt suletud seoses kõrge sisenemisbarjääriga ja jäätmevedajad soovivad saavutada kontrolli kogu tegevusahelas, st sama ettevõtja tegeleb jäätmete kogumise, veo ja lõppkäitlusega. Sellise prognoosi realiseerumine tähendaks kohalikele omavalitsustele ja ka kogu ettevõtlussektorile valikuvõimaluste puudumist vastavate teenuste hankimisel ja sundvalikute teket. Samade valikute ees oleks ka riik, nt kui jagab Keskkonnainvesteeringute Keskus SA toetusi jäätmete käitlusvõimekuste arendamisel: toetusi ei saagi keegi muu reaalselt taotleda kui see, kes kontrollib jäätmevoogusid ja suudab tõendada, et tal on olemas piisavad jäätmemahud.
- Mõju konkurentidele on negatiivne ja loob RAGN-SELLS AS-ile võimaluse tegutseda turul konkurentidest sõltumatult. Võib eeldada, et RAGN-SELLS AS saab koondumise kaudu väga tugeva konkurentsielise, mis võib viia turu monopoliseerumiseni. Omavalitsused leiavad, et kõik vertikaalselt seotud tegevused vähemalt Kesk-Eesti piirkonnas koonduvad pigem lühikese ajaperioodi jooksul RAGN-SELLS AS-i kätte.

Paikre prügila lähiümbruse omavalitsuste vastustest selgus kokkuvõtvalt, et Hiiumaa omavalitsused on jäätmeveo teenuse kontsessioonilepingutes määranud jäätmekäitluskohana jäätmejaama. Jäätmejaamast (Hiiumaalt välja) jäätmete välja vedamiseks on korraldatud eraldi hange, millega leitakse teenusepakkuja. Selle, kuhu jäätmed viiakse, otsustab jäätmevedaja. Saaremaa omavalitsus on vastuses märkinud, et korraldatud jäätmeveo raames kogutud jäätmete käitluskohtadeks on Kudjape jäätmejaam ja Maasi jäätmejaam. Omavalitsus jäätmete lõppkäitluskohta ära määranud ei ole. Valiku

teeb jäätmejaamade operaator, kelleks on Osaühing Paikre. Pärnu linn on määranud jäätmeveo teenuse kontsessioonilepingutes jäätmekäitluskohana Osaühing Paikre. Ülejäänud Paikre prügila lähiümbruse omavalitsused ei ole jäätmeveo teenuse kontsessioonilepingutes määranud jäätmekäitluskohta nimeliselt ja seetõttu ei teosta ka kontrolli, kuhu jäätmed viiakse. Omavalitsused on rõhutanud, et kontsessioonilepingutes on sätestatud, et kontsessioonäär kohustub vedama veopiirkonnas kogutud jäätmed sortimiseks, ringlussevõtuks, taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvasse tervisekaitse- ja keskkonnanõuetele vastavasse jäätmekäitluskohta. Tegemist on korraldatud jäätmeveo praktikas laialt levinud tingimusega, millega antakse jäätmevedajale üle jäätmete käitlemisel parima võimaliku lahenduse rakendamise kohustus.

Aktsiaselts Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus (Tallinna prügila) lähiümbruse omavalitsuste vastustest selgus kokkuvõtvalt, et valdavalt Harjumaa omavalitsused ja Tallinna linn on jäätmeveo teenuse kontsessioonilepingutes määranud jäätmekäitluskoha nimeliselt, milleks on Iru Elektri jaam ja/või AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus; Aktsiaselts Väätsa Prügila. Tallinna linna kohalik omavalitsuse üksus on märkinud, et kontrollib GPS väljavõtte järgi iga käitluskohta jõudnud koorma teekonda. Aktsiaselts Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus lähiümbruse omavalitsuste jäätmeveo teenuse hangetel on osalenud põhiliselt kolm ja/või neli jäätmeveo ettevõtjat.

Lääne-Virumaa kohaliku omavalitsuste vastustest selgus kokkuvõtvalt, et kontsessioonilepinguga ei ole määratud kindlat jäätmekäitluskohta. Kontsessioonilepingu kohaselt kohustub kontsessioonäär vedama jäätmed lähimasse nõuetele vastavasse jäätmekäitluskohta, kus toimub edasine jäätmete käitlemine. Jäätmekäitluskohal peab olema kas jäätmeluba või keskkonnamoone luba jäätmete käitlemiseks. Omavalitsuste jäätmeveo teenuse hangetel on osalenud RAGN-SELLS AS, EKOVIIR OÜ, Eesti Keskkonnateenused AS, MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus. Valdavalt on kontsessioonilepingud sõlmitud MTÜ-ga Lääne-Viru Jäätmekeskus.

Üks vastanutest on, arvestades Eesti suhteliselt väikseid vahemaid ja hankega hõlmatud mitmest omavalitsusest koosnevaid hankepiirkondi, seni jäätmekäitluskohaks määratlenud lähima nõuetele vastava käitluskoha. Praegusel hankeperioodil määrati jäätmekäitluskohaks Aktsiaselts Väätsa Prügila. Lõppkäitluskoht (ladestamine, põletamine jne) jääb sellisel juhul Aktsiaselts Väätsa Prügila otsustada. Jäätmeveo hangetel osalesid kaks jäätmeveo ettevõtjat.

6.3 Jäätmekäitlusettevõtjate seisukohad

Menetluse raames küsitletud jäätmekäitlusettevõtjate vastused on kokkuvõtlikult järgmised.

Ettevõtja 1 vastuse kohaselt omandaks koondumisel RAGN-SELLS AS muuhulgas segaolmejäätmete osas kontrolli kogu vertikaalses ahelas alates kogumisest kuni ladestamiseni. Kui eraettevõtja peab valima, kas viia jäätmed konkurendi või enda prügilasse, siis ilmselgelt ei ole siin küsimust. Käitluskoha lähedus (käitluskoht ei ole kohaliku omavalitsuse poolt ette määratud) rolli ei mängi ning jäätmed transporditakse otse või läbi ümberlaadimisjaama oma hallatavasse prügilasse, kindlustades vedajana ja käitluskohana vastastikused tarded. Aktsiaseltsil Väätsa Prügila suureneb kindlus temale

tarnitavate jäätmemahtude osas ning RAGN-SELLS AS-il ladestamiskoha ning sinna veetavate jäätmemahtude osas.

Ettevõtja 2 oli arvamisel, et kindlasti mõjutab antud koondumine konkurentsiolekorda Eesti turul. Väheneb võimalus teistel jäätmekäitlejatel võita juurde uusi teeninduspiirkondi. RAGN-SELLS AS hakkab kujundama jäätmeveo ja jäätmekäitluse hinnapoliitikat.

Ettevõtja 3 oli arvamisel, et jäätmemajanduses transpordiõlg 300 km ei ole pikk, seega jäätmekäitluskoha olemasolul on võimalik jäätmeid suunata teise jäätmekäitluskohta. Väätsa prügilas asub Eesti keskmises ja oma asukoha tõttu mõjutab kõiki teise prügilaid. Väätsa prügilas infrastruktuur võimaldab välja arendada erinevaid jäätmekäitlusalasid teenuseid, eriti kui on olemas ettevõtja omaniku näol investeringute võimekus ja välised teadmised ja kogemused. Tavajäätmete prügilate asukohad ja infrastruktuur on paigas, juurde tavajäätmete prügilaid ei ehitata. Praeguses olukorras, kus põletamisele on lubatud suunata segaolmejäätmed ilma nende eeltötluseta, kasutatakse osasid prügilaid ümberlaadimisjaamadena. Ettevõtja 3 hinnangul on alust eeldada, et kui viiest tavajäätmete prügilast kaks kuulub ühele ettevõtjale ja sama omanik teeb investeringuid ja arendustegevusi, avaldab see turul mõju läbi teenuste ja hindade.

Ettevõtja 4 leidis, et prügilatele traditsioonilist olmejäätmete ladestamistegevust mõjutavad tulevikus eelkõige ringmajandusega seotud riiklikud eesmärgid, täitmise eest vastutust kandvad osapooled ja riigi poolt jäätmete liigiti kogumiseks tulevikus astutavad sammud. Mida suuremat osa jäätmete ringlussevõtu väärtusahelast üks ettevõtja kontrollib, seda suuremat mõju riigi eesmärkide täitmisele avaldab ettevõtja sisemine tegevuste optimeerimine. On loogiline eeldada, et prügilas omandisuhte muutumine võib tuua kaasa fookuse nihkumise kohaliku omavalitsuse ladestuskohast laiemalt regionaalseks jäätmekäitluskohaks. Kokkuvõtteks, kui korraldatakse piisavat sisulist järelevalvet kohalike omavalitsuste läbiviidavate jäätmehoolduse hangete tingimuste üle ja tagatakse, et ühe tingimusena on igas hankes nõue eelistada jäätmete ladestamisest kõrgemal jäätmehierarhia tasemel olevaid jäätmekäitlustoiminguid, siis prügilas omandamise fakt turumoonutust ei tekita.

7. Hinnang koondumisele

Vastavalt KonkS § 22 lg 1 lähtub Konkurentsiamet koondumisele hinnangu andmisel vajadusest säilitada ja arendada konkurentsi, võttes seejuures arvesse kaubaturgude struktuuri ning tegelikku ja potentsiaalset konkurentsi kaubaturul, sealhulgas:

- 1) koondumise osaliste turupositsiooni, nende majanduslikku ja finantsjõudu ning konkurentide juurdepääsu kaubaturule;
- 2) juriidilisi ja muid kaubaturule sisenemise tõkkeid;
- 3) kaupade nõudlust ja pakkumist;
- 4) ostjate, müüjate ja tarbijate huvisid.

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda

arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Konkurentsiameti tegi 21.09.2018 otsuse nr 5-5/2018-058 millega keelas RAGN-SELLS AS-i tütarühingu OÜ R-S Valdus ja Aktsiaselts Väätsa Prügila koondumise (otsus on jõustunud). Kõnesoleva menetluse raames on koondumise teate esitaja väitnud, et asjaolud on muutunud võrreldes eelneva ajaga, kui tehti koondumist keelav otsus. Näiteks on koondumise teate kohaselt 1) vahepealsel perioodil jõustunud jäätmeseaduse muudatused, mille kohaselt jäätmete ladestamine tulevikus väheneb ja suuremat tähelepanu pööratakse taaskasutustoimingutele; 2) kohalikud omavalitsused määravad enamjaolt jäätmekäitluskoha; 3) Iru Elektri jaam ei impordi alates 2022. aastast jäätmeid, mis mõjutab oluliselt prügilates vastuvõetud jäätmekoguseid; 4) RAGN-SELLS AS-i turuosa olmejäätmete kogumisel ja veol on varasemast väiksem; 5) Aktsiaselts Väätsa Prügila ei tegele alates 01.01.2022 sortimisvõimekuse puudumise tõttu jäätmete ladestamisega, vaid tarnib vastuvõetud jäätmed Iru Elektri jaama.

Konkurentsiamet annab järgnevalt oma hinnangu nimetatud väitele ning koondumise menetlemise käigus esitatud vastuväidetele ja seisukohtadele, samuti võtab Konkurentsiamet arvesse menetluse käigus kogutud teavet ja esitatud seisukohti. Menetluse käigus esitas koondumise teate esitaja Konkurentsiameti esialgsele hinnangule vastuväited, mida Konkurentsiamet käsitleb tekstis edaspidi vaheldumisi oma seisukohtadega.

Esmalt peab Konkurentsiamet oluliseks märkida seoses Eesti Keskkonnateenused AS-i vastuväidetes esitatuga, mis puudutas väidet, et koondumise teataja esitaja ei ole esitanud Konkurentsiametile koondumise teadet OÜ Jäätme keskus osaluse omandamiseks. Nimetatud tehing toimus aastal 2018 ning isegi juhul, kui koondumise teate esitaja jättis koondumisest teatamata, siis see ei oma käesoleva koondumise menetlusega otsust puutumust. Lisaks on RAGN-SELLS AS oma seisukohas märkinud, et OÜ Jäätme keskus omandamise tehingud ei allunud KonkS § 21 kohaselt koondumise kontrollile, kuna avalike andmete kohaselt oli OÜ Jäätme keskus käive aastal 2015 108 800 eurot ja 2016. aastal 17 177 eurot.

Käesoleva koondumise osalised tegutsevad samas valdkonnas, kuid valdavalt turustusahela erinevatel tasanditel. Seega on RAGN-SELLS AS-i ja Aktsiaseltsi Väätsa Prügila koondumise puhul vajalik hinnata ka olmejäätmete kogumise ja vedamise ning jäätmete prügilas vastuvõtmise ja ladestamise vertikaalsest seosest tulenevat mõju konkurentsiolekorradele. Koondumisest tuleneva vertikaalse mõju hindamisel on oluline analüüsida eelkõige koondumise mõju segaolmejäätmete käitlemisele, kuna muude olmejäätmete osas ei ole prügilate osalemine nii suure tähtsusega ning nende käitlemiseks on muid erinevaid kohti ja võimalusi. Näiteks ei nõua paberi ja papi või liigiti kogutud pakendite müügieelne ladustamine selliste keskkonnanõuete järgimist ja edasist käitlemist nagu see on vajalik segaolmejäätmete puhul.

Tuvastamaks, kas segaolmejäätmete käitlemisega on koondumise osalistel võimalik konkurentsi kahjustada, on oluline esmalt tuvastada, kui suure osatähtsuse segaolmejäätmed kummaski vertikaalselt mõjutatud turust moodustavad. Võttes aluseks Keskkonnaagentuuri aruandluse, moodustasid aastatel 2018–2020 segaolmejäätmed kõikidest olmejäätmetest kokku ligikaudu 87% - 92%. Seega ei ole kahtlust, et tegemist on kummagi vertikaalselt seotud turu jaoks kõige olulisema jäätmeliigiga. Järelikult juhul, kui koondumise tulemusel tekib ettevõtjal selline positsioon, mis võimaldab tal takistada või

piirata konkurentsi olmejäätmete kogumisel ja vedamisel või segaolmejäätmete käitlemisel prügilates, siis avaldaks see olulist kahjustavat mõju kummalgi turul tegutsevatele konkurentidele ning kahjustaks selle tulemusel ka konkurentsi.

Järgmiseks on oluline selgitada, milline on turustruktuur kummalgi vertikaalselt seotud kaubaturul ning milline on koondumise osalistele avalduv konkrentsisurve.

Konkrentsiamet nõustub koondumise teate esitajaga selles osas, et võrreldes varasema koondumise menetlusega on RAGN-SELLS AS-i turuosa olmejäätmete kogumise ja veo kaubaturul vähenenud. Näiteks 2020. aastal moodustas RAGN-SELLS AS-i osakaal segaolmejäätmete kogumisel ja veol [20-30]%. Samas on korraldatud jäätmeveo puhul oluline arvestada turu toimimise eripäraga. Korraldatud jäätmeveo puhul osalevad ettevõtjad hangetel kohalike omavalitsuste poolt määratud kohas, ajal ja tingimustel. Seega konkrents toimub hankel osalemise hetkel ning ettevõtjad konkrenterivad õiguse eest osutada olmejäätmete kogumise ja veo teenust kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil. Hanke tulemusel antakse jäätmevedajale kontsessioon teenuste osutamiseks teatud kindlal haldusterritooriumil ning ükski teine ettevõtja ei saa ainuõiguse perioodi vältel korraldatud jäätmeveo teenust sellel territooriumil pakkuda. Nimetatud asjaolust tulenevalt võivad ettevõtjate turuosad kõikuda, sõltudes hankelepingute kestusest ja uute hankelepingute sõlmimisest.

Eriti oluline mõju on RAGN-SELLS AS-il Kesk- ja Lõuna-Eesti piirkonnas, mis kattub vertikaalselt järgneval turul tegutseva Aktsiaseltsi Väätsa Prügila ja OÜ AMESTOP opereeritava Torma prügila piirkonnaga. Selles piirkonnas osutavad korraldatud olmejäätmevedu praktiliselt vaid kaks ettevõtjat: RAGN-SELLS AS ja Eesti Keskkonnateenused AS. Seega on olmejäätmete kogumine ja vedu väga kontsenteeritud turustruktuuriga ning seda eriti piirkonnas, mis kattub segaolmejäätmete käitlemise piirkonnaga Väätsa prügilas. RAGN-SELLS AS-iga konkrenterib selles piirkonnas praktiliselt vaid Eesti Keskkonnateenused AS. Juhul kui sellises duopoolses turustruktuuris toimib konkrents, siis on see olukord väga kergesti haavatav, kui üks ettevõtjatest saab koondumise kaudu eelise konkrentdiga võrreldes. Koondumise teate esitaja on väitnud, et [.....].

Segaolmejäätmete vastuvõtmise, töötlemise, taaskasutamistoimingutega tegelevad viis prügilat Eestis võrdsetes konkrentsitingimustes. Keskkonnakaalutlustest lähtuvalt on Keskkonnaamet käesoleval hetkel asunud prügilatele antavates keskkonnakomplekslubades seadma segaolmejäätmete ladestamisele lisapiiranguid, näiteks on keelatud sortimata segaolmejäätmeid ladestada. Riigikontrolli 2021. aasta aruandest¹⁰ selgus, et tegelikult on jäätmed siiski halvasti sorditud. Keskkonnaamet ja prügilad on varem lähtunud eeldusest, et kui kohalikus omavalitsuses on jäätmete liigiti kogumine vormiliselt korraldatud (01.01.2016 määruse nr 4 „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ § 5 lõige 1), siis loetakse jäätmed sordituks ja töödelduks ning neid võib prügilas ladestada sõltumata sellest, milline on tegelikkus. Keskkonnaamet on loobumas

¹⁰ 2021. a Riigikontrolli aruanne [Auditiaruanded \(riigikontroll.ee\)](http://auditiaruanded.riigikontroll.ee)

eelnimetatud määruses lubatud erandi rakendamisest ning kohaldab JäätS § 35 lg-s 1 ja § 36 lg-s 2 kehtestatud reeglit, mis keelab töötlemata segaolmejäätmeid prügilasse ladestada.¹¹

Käesoleval hetkel puudub Torma prügilal ja Väätša prügilal võimekus sortimata prügi ladestada. Koondumise teate esitaja on vastuväites Konkurentsiameti hinnangule välja toonud, et Keskkonnaamet tegi 31.03.2022 korraldusega nr DM-111184-34 Aktsiaselts Väätša Prügilala keskkonnakompleksloasse nr 24491 muudatuse, millega Väätša prügilas on keelatud sortimata segaolmejäätmeid ladestada (nimetatud korraldus on jõustunud). Lisaks on koondumise teate esitaja väitnud, et [.....].

Väärrib märkimist, et prügilatel on oma geograafiline mõjuala, mis on kitsam kui kogu Eesti territoorium, mistõttu Väätša prügilala ei konkureeri otseselt Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskusega ega Uikala prügilaga. Prügilate omavahelises võrdluses segaolmejäätmete vastuvõtmisel avaldub Väätša prügilale kõige tugevam konkurentsivõime Paikre prügilalt ning ka Torma prügilalt, ülejäänud segaolmejäätmete käitlejatelt tulenev konkurentsivõime on nõrk. Seega on sarnaselt vertikaalselt eelneva olmejäätmete kogumise ja vedamisega ka segaolmejäätmete käitlemisel prügilates turustruktuur kontsentreeritud ning Väätša prügilaga konkureerivad eelkõige Paikre prügilala ja Torma prügilala. Seega on kõnealuse koondumise menetlemisel konkurentsivõime erinev võrreldes OÜ R-S Valdus ja Aktsiaseltsi Väätša Prügilala osa koondumise menetlusega, mil RAGN-SELLS AS-i ühise valitseva mõju alla kuuluva OÜ AMESTOP opereeritav Torma prügilala oli sulgemisel.

Oluline oli veel tuvastada, kas Aktsiaselts Väätša Prügilala on võimeline vastu võtma senisest oluliselt rohkem segaolmejäätmeid ehk kas Väätša prügilal on piisavalt vaba ressursi. Vastav asjaolu on oluline arvestades käesoleva koondumisega kaasnevat konkurentsivõime kahjustumise teooriat, mille kohaselt võib RAGN-SELLS AS-il tekkida koondumise tulemusel võimalus suunata kõik oma Kesk- ja Lõuna-Eestist kogutud segaolmejäätmed Aktsiaselts Väätša Prügilasse, mis kahjustaks oluliselt Osühing PAIKRE konkurentsivõimet, kuna viimase jaoks on RAGN-SELLS AS oluline tarnija. Konkurentsiamet arvestab asjaoluga, et koondumise menetlemise perioodil Aktsiaselts Väätša Prügilala segaolmejäätmete ladestamisega ei tegele, kuivõrd puudub segaolmejäätmete sortimise võimekus. Samas, arvestades vaba ladestamismahu olemasolu, ei saa välistada, et tulevikus võib ettevõtja siiski segaolmejäätmeid ladestada. Täiendavalt märgib Konkurentsiamet, et ka muuks äritegevuseks, mida võib prügilas teha peale ladestamise, võib ettevõtja sisendina vajada segaolmejäätmeid.

Konkurentsiametile menetlemise kestel esitatud vastustes on esitatud hulgaliselt erinevaid koondumisest tuleneda võivaid konkurentsivõime kahjustumise võimalusi. Suurimad konkurendid olid arvamusel, et juhul, kui RAGN-SELLS AS saab enda valdusesse kogu olmejäätmete käitlemise vertikaalse ahela alates kogumisest kuni jäätmete vastuvõtmiseni ja kõrvaldamiseni, saab ta tegutseda tingimustel, mis ei ole kättesaadavad tema peamisele

¹¹ Õiguskantsleri 24.01.2022 seisukoht <https://www.oiguskantsler.ee>

konkurendile jäätmete kogumisel ja vedamisel ega ka konkurendile jäätmete käitlemisel prügilates.

Konkurentsiameti hinnangul tekiks koondumise tulemusel RAGN-SELLS AS-il võimalus hakata tarnima enda poolt kogutavaid ja veetavaid jäätmeid, sh segaolmejäätmeid nende käitlemiseks rohkem Väätša prügilasse, kui ta seda on teinud koondumise eelselt. Omades valitsevat mõju Aktsiaseltsi Väätša Prügila üle oleks RAGN-SELLS AS jaoks väga paljudest jäätmeveo piirkondadest oluliselt soodsam tarnida jäätmeid Väätša prügilasse kui mujale, kus tuleks tasuda värvatasu oma konkurendile. Väätša prügila asukoht võimaldab, prügila läheduse põhimõtet arvestades, sinna jäätmevedu suurest osast kogu Eesti territooriumilt (vt kaart). Arvestades Aktsiaseltsi Väätša Prügila vabu ressursse, oleks RAGN-SELLS AS-il võimalik enamus tema poolt Paikre prügilasse veetud segaolmejäätmed suunata ümber Väätša prügilasse, arvestades asjaoluga, et enamus Paikre prügila lähiümbruses olevatest omavalitsustest pole märkinud jäätmekäitluskohana prügilat ja jätnud selle jäätmeveo teenuse osutaja otsustada, v.a Pärnu linn, kes on märkinud jäätmekäitluskohaks Paikre prügila. Konkurentsiameti hinnangul olekski RAGN-SELLS AS-i poolne sellise võimaluse kasutamine kõige esimeseks koondumise tagajärjeks. Selle tulemusel nõrgeneks oluliselt Aktsiaselts Väätša Prügila peamise konkurendi positsioon, kuna Osühing PAIKRE hakkaks sõltuma peamiselt ainult Eesti Keskkonnateenused AS-i tarnetest. Samal ajal oleks Aktsiaselts Väätša Prügila kindlustatud RAGN-SELLS AS-i jäätmetarnetega ning saaks jätkata jäätmete vastuvõtmist ka teistelt ettevõtjatelt, peamiselt Eesti Keskkonnateenused AS-ilt. Seega väheneks oluliselt Aktsiaselts Väätša Prügila ja Osühing PAIKRE vaheline konkurentsipurve.

Koondumise tulemusel võivad oluliselt väheneda segaolmejäätmete tarned Osühingule PAIKRE, mille tulemusel on, kasumlikkuse tagamise eesmärgil, Osühing PAIKRE sunnitud tõstma pakutavate teenuste hindu. See omakorda loob võimaluse hindade tõstmiseks ka Aktsiaseltsile Väätša Prügila või soodsamaid hindu säilitades võimaluse Osühingu PAIKRE turult tõrjumiseks. Seega kahjustaks koondumine oluliselt konkurentsi segaolmejäätmete käitlemisel Kesk- ja Lõuna-Eestis. Koondumiste kontrolli eesmärgiks on hoida ära ettevõtjatel sellise positsiooni tekkimine, mis võimaldaks neil tõsta hindu ja/või muuta teenuse osutamise tingimusi sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Olmejäätmete kogumine ja vedu on eelkõige nendes piirkondades, kust veetakse jäätmeid Väätša prügilasse, duopoolse turustruktuuriga.

Konkurentsiamet nõustub vastuväite esitanud Eesti Keskkonnateenused AS seisukohaga, et pärast koondumist võib RAGN-SELLS AS olla huvitatud piirama teiste vedajate juurdepääsu Väätša prügila teenustele ja/või tõstma prügilas ladestamise teenuse hinda, et suurendada konkurentide kulusid ja takistada nende tegevust.

Koondumise tulemusel, isegi kui RAGN-SELLS AS peamine konkurent Eesti Keskkonnateenused AS saaks jätkata jäätmete tarnimist Aktsiaseltsi Väätša Prügila sarnastel tingimustel nagu koondumise eelselt, oleksid need kaks põhikonkurenti ebavõrdsetes konkurentsitingimustes korraldatud olmejäätmeveo hangetes osalemisel. Eesti Keskkonnateenused AS peab enda pakutava hinna sisse arvestama jäätmete prügilas vastuvõtmise eest makstava tasu, mis sisaldab ka prügila kasumimarginaali. RAGN-SELLS AS jaoks oleks see aga ettevõtja sisene käive, mistõttu on tal võimalik pakkuda soodsamat hinda korraldatud jäätmeveo teenustele. Lisaks oleks RAGN-SELLS AS-il piiramatu ja vaba juurdepääs kõigile Aktsiaseltsis Väätša Prügila osutatavatele jäätmekäitlusteenustele, milline võimalus Eesti Keskkonnateenused AS-i jaoks oleks aga oluliselt piiratum. Sellistes

ebavõrdsetes konkurentsitingimustes on RAGN-SELLS AS-il eelised korraldatud olmejäätmeveo riigihangetel pakkumuste tegemisel suures osas piirkondadest Eesti territooriumil, v.a Tallinnas, Harjumaal, Lääne-Virumaal ja Uikala prügila lähiumbruses Ida-Virumaal.

Konkurentsiamet tuvastas koondumise menetlemisel, et EKO VIR OÜ, kellele kuulub Uikala prügila, teostab Uikala prügila lähiumbruses korraldatud olmejäätmevedu. Tallinnas korraldab olmejäätmete vedu ja jäätmete vastuvõtmist ja kõrvaldamist Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS, mis kuulub Tallinna linna valitseva mõju alla. Sellised vertikaalsest integreeritusest tingituna tekkinud turustruktuurid toetavad arvamust, et RAGN-SELLS AS-i ja Aktsiaseltsi Väätsa Prügila koondumisel hakkaksid toimuma sarnased turustruktuuri muutused. Arvestades siinjuures Väätsa prügila kesksel asukohta ja asjaolu, et RAGN-SELLS AS on üks vähestest olmejäätmete kogumise ja veoga tegelevatest ettevõtjatest, oleks koondumise järgne RAGN-SELLS AS-i osatähtsuse suurenemine Eesti Keskkonnateenused AS-i arvel olmejäätmete kogumisel ja vedamisel Kesk- ja Lõuna-Eestis väga tõenäoline. Seega väheneks koondumise tulemusel RAGN-SELLS AS-i ja Eesti Keskkonnateenused AS-i vaheline konkurentsiturve selles piirkonnas ning olmejäätmete vedu Kesk- ja Lõuna-Eestis koonduks RAGN-SELLS AS-ile.

Võrreldes varasema koondumise menetlemisega võetakse prügilatesse vastu vähem jäätmeid, kuivõrd Iru Elektri jaam alates 2022. aastast jäätmeid ei impordi. Olukorras, kus Eesti Keskkonnateenused AS-i kogutud olmejäätmete mahud Väätsa ja Paikre prügila mõjualas on kahanevad, väheneksid tarded Paikre prügilasse veelgi, mille tulemusel muutuks kaheldavaks Osaühing PAIKRE majandustegevuse jätkusuutlikkus. Selliste arengute realiseerumisel saaks RAGN-SELLS AS-ist ainus ettevõtja, mis osutab olmejäätmete kogumise ja vedamise ning segaolmejäätmete käitlemise teenuseid Kesk- ja Lõuna-Eestis.

Lisaks koondumise tagajärjel konkurentsiturve olulisele vähenemisele olmejäätmete kogumisel ja vedamisel kui ka segaolmejäätmete vastuvõtmisel ja ladestamisel prügilates, muutuks koondumise tulemusel oluliselt keerulisemaks ka kaubaturule sisenemine potentsiaalsete konkurentide poolt. Kaubaturule tuleks oleks takistatud eelkõige seetõttu, et see eeldaks tegevuse alustamist korraga nii olmejäätmete kogumisel ja vedamisel kui ka segaolmejäätmete käitlemisel prügilates. Arvestades, et koondumise tulemusel jääks Eestis tegutsema veel vaid üks prügila (Osaühing PAIKRE), mis ei ole vertikaalselt integreeritud, oleks sellises mastaabis jäätmekäitluse turule sisenemine vähe tõenäoline ning eeldaks korraga suurt alginvesteeringut.

Kokkuvõtvalt märgib Konkurentsiamet, et ehkki võrreldes varasema koondumise menetlusega on teatud asjaolud muutunud, et pruugi see tähendada, et koondumine sellest hoolimata ei mõjutaks konkurentsiolukorda negatiivselt. Sarnaselt varasemaga tekiks koondumise osaliste äritegevuste vahel vertikaalne seos. Võrreldes varasema koondumise menetlusega on RAGN-SELLS AS-i turuosa segaolmejäätmete kogumisel ja veol küll vähenenud, kuid samas tegutseb kaubaturul endiselt vähe ettevõtjaid, seejuures üle-eestiliselt üksnes RAGN-SELLS AS ja Eesti Keskkonnateenused AS. Aktsiaselts Väätsa Prügila opereerib ühte viiest jäätmete vastuvõtmise ja kõrvaldamisega tegelevast prügilast. Kui varasema koondumise menetluse ajal oli RAGN-SELLS AS-i ühise valitseva mõju alla kuuluva OÜ AMESTOP opereeritav Torma prügila sulgemisel, siis vahepealsel perioodil on Torma prügila tegevus taaskäivitatud. Seega RAGN-SELLS AS tegeleb juba koondumise eelselt prügilas jäätmete vastuvõtmisega OÜ AMESTOP kaudu ning

koondumisega tugevneks tema positsioon veelgi. Iru Elektri jaam ei impordi alates 2022. aastast jäätmeid, mis tähendab, et prügilates vastuvõetav jäätmete kogus väheneb (ja seega konkurents iga prügilates vastuvõetava jäätmetonni osas on veelgi suurenenud).

Ühtlasi märgib Konkurentsiamet, et vastupidiselt koondumise teates väidetule ei määra paljud kohalikud omavalitsused kindlaks jäätmekäitluskohta, vaid jätavad selle jäätmevedaja otsustada. Samuti olukorras, kus jäätmekäitluskohaks määratakse jäätmejaam, saab lõpliku käitluskoha otsustada jäätmete kogumise ja veoga tegelev ettevõtja.

Kõike eelnevat hinnangut kokkuvõttes on Konkurentsiamet seisukohal, et RAGN-SELLS AS-i ja Väätša Prügila vaheline koondumine kahjustaks konkurensi nii olmejäätmete kogumisel ja vedamisel kui ka segaolmejäätmete vastuvõtmisel ja kõrvaldamisel prügilates eelkõige Kesk- ja Lõuna-Eesti piirkonnas.

8. Kohustused

KonKS § 27 lõike 3 alusel võib Konkurentsiamet konkurensi kahjustamise vältimiseks anda koondumiseks loa tingimusel, et koondumise osalised täidavad endale võetud kohustused.

RAGN-SELLS AS-i seaduslik esindaja esitas 06.07.2022 RAGN-SELLS AS-i ettepaneku kohustuste võtmiseks. Konkurensi säilitamiseks võtab RAGN-SELLS AS endale kokkuvõtlikult järgmised kohustused:

- 1) [.....].
- 2) RAGN-SELLS AS võõrandab OÜ AMESTOP osaluse [...] koondumise (RAGN-SELLS AS ja Aktsiaselts Väätša Prügila vaheline) otsuse tegemisest arvates.
- 3) RAGN-SELLS AS ei taotle [.....] arvates koondumise jõustamist Aktsiaselts Väätša Prügila keskkonnakompleksloa muutmist selliselt, et segaolmejäätmete (jäätmekood 20 3001)[.....].
- 4) RAGN-SELLS AS Aktsiaseltsi Väätša Prügila enamusaktsionärina korraldab pärast koondumise jõustamist kahe kuu jooksul Aktsiaselts Väätša Prügila poolt keskkonnakompleksloa muutmise taotluse esitamise Keskkonnaametile, selliselt, et keskkonnakompleksloa kohaselt oleks [.....].

Kohustuste terviktekst sisaldub otsuse lisas 1, mis on käesoleva otsuse lahutamatu osa.

9. Kokkuvõte

Hinnates menetluses kogutud teavet, eelpool toodud põhjendusi ning tuginedes KonkS § 22 lõikele 1, mille kohaselt Konkurentsiamet lähtub koondumisele hinnangu andmisel vajadusest säilitada ja arendada konkurentsi, on Konkurentsiamet jõudnud järeldusele, et koondumise tulemusel RAGN-SELLS AS-i ja Aktsiaselts Väätsa Prügila vaheline koondumine kahjustaks konkurentsi nii olmejäätmete kogumisel ja vedamisel kui ka segaolmejäätmete vastuvõtmisel ja kõrvaldamisel prügilates eelkõige Kesk- ja Lõuna-Eesti piirkonnas.

Nimetatud konkurentsi kahjustamise vältimiseks esitas koondumise teate esitaja ettepanekud kohustuste võtmiseks.

Analüüsinud esitatud kohustusi, leiab Konkurentsiamet, et koondumise teate esitaja poolt võetavad kohustused kõrvaldavad tõhusalt nii koondumise osaliste äritegevuste horisontaalsest kattuvusest kui vertikaalsest seosest tulenevad konkurentsiprobleemid segaolmejäätmete vastuvõtmisel ja ladestamisel prügilates. Kohustus, mille kohaselt RAGN-SELLS AS müüb OÜ AMESTOP (Torma prügila) osaluse, kõrvaldab horisontaalse kattuvuse OÜ AMESTOP ja Aktsiaselts Väätsa Prügila äritegevuste vahel segaolmejäätmete vastuvõtmise ja ladestamise kaubaturgudel. Isegi olukorras, kus koondumise eelselt Väätsa prügilas ega Torma prügilas segaolmejäätmelid sortida ega ladestada ei ole võimalik, tagab OÜ AMESTOP osaluse võõrandamine, et tegutsema jääb lisaks Osäühingule PAIKRE veel üks RAGN-SELLS AS-ist ning teistest segaolmejäätmete kogumise ja veoga tegelevatest ettevõtjatest sõltumatu prügila. RAGN-SELLS AS-i poolt võetavad teised kohustused [(.....)] säilitavad segaolmejäätmete sortimise ja ladestamise osas koondumise eelse olukorra ning tagavad, et koondumisega ei muutu konkurentsiolukord halvemaks teiste segaolmejäätmete kogumise ja veoga ning segaolmejäätmete vastuvõtmise ja ladestamisega tegelevate ettevõtjate jaoks.

Lähtudes eelnevast ning juhindudes KonkS § 27 lõikest 2 punktist 1 ja lõikest 3 otsustab Konkurentsiamet

anda loa RAGN-SELLS AS ja Aktsiaselts Väätsa Prügila koondumisele tingimusel, et RAGN-SELLS AS täidab endale võetud kohustused vastavalt käesoleva otsuse lisale 1.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lõike 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Rõõmusaar
Konkurentsiteenistuse juhataja – peadirektori asetäitja

Konkurentsiameti 20.07.2022 otsuse nr 5-5/2022-044 ärakiri on samane originaaliga.
Ärakirjast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.
/Anneli Laurits/12.08.2022

KOHUSTUSED

RAGN-SELLS AS-i seaduslik esindaja 06.07.2022 esitas ettepaneku RAGN-SELLS AS-le kohustuste võtmiseks:

1.[.....
.....
.....:
.....
.....
.....
.....
.....
.....;
.....
.....
.....;
.....
.....;
.....
.....
.....
.....;
.....
.....
.....].

2. Ragn-Sells AS müüb OÜ Amestop osaluse [...] viivitusega pärast Ragn-Sells AS-i ja AS Väätša Prügila koondumise otsuse tegemist ning võimaliku uue koondumise menetluse läbimist.

3. Ragn-Sells AS võtab kohustuse OÜ Amestop osaluse võõrandamise müügitehing jõustada [...] koondumise (Ragn-Sells AS ja AS Väätša Prügila vaheline) otsuse tegemisest arvates.

4. Ragn-Sells AS kinnitab, et ei taotle [...] arvates koondumise jõustamist AS Väätša Prügila keskkonnakompleksloa muutmist selliselt, et segaolmejäätmete (jäätmekood 20 03 01)[.....].

5. [.....]
.....]

6. Ragn-Sells AS AS Väätsa Prügila enamusaktsionärina äriseadustikust tulenevate õiguste kasutamise kaudu korraldab pärast koondumise jõustamist kahe kuu jooksul AS Väätsa Prügila poolt keskkonnakompleksloa muutmise taotluse esitamise Keskkonnaametile selliselt, et keskkonnakompleksloa kohaselt oleks [.....]
.....
.....
.....
.....
.....
.....].